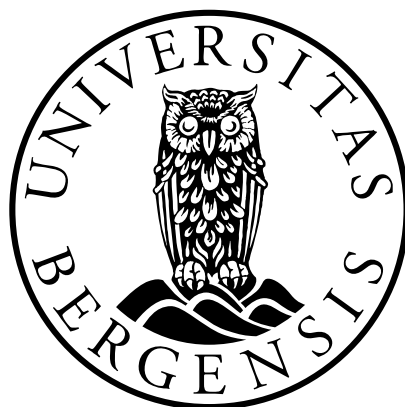

Barns vern mot at foreldre publiserer informasjon om dem i sosiale medier

Hvordan barnets rett til privatliv og hensynet til barnets beste skal avveies mot foreldrenes ytringsfrihet

Kandidatnummer: 91

Antall ord: 13 572

JUS399 Masteroppgave
Det juridiske fakultet

UNIVERSITETET I BERGEN

11. desember 2017

Innholdsfortegnelse

1. INNLEDNING	5
1.1. TEMA OG PROBLEMSTILLING.....	5
1.2. AKTUALITET.....	7
2. RETTSKILDER OG METODE	8
3. BEGREPSAVKLARING	11
3.1. SOSIALE MEDIER.....	11
3.2. BARN	12
3.3. FORELDRE	12
3.4. INFORMASJON	12
3.5. INFORMERT SAMTYKKE.....	13
3.6. SAMTYKKEKOMPETANSE	13
4. AVGRENSNING	14
5. GRUNNLEGGENDE HENSYN OG UTGANGSPUNKTER	14
5.1. YTRINGSFRIHET	14
5.2. PRIVATLIV	15
5.3. BARNES SÆRLIGE RETT TIL PRIVATLIV	16
5.4. BARNETS BESTE.....	16
5.5. FORELDREANSVARET	17
6. FORELDRENES YTRINGSFRIHET.....	18
6.1. GRUNNLOVEN § 100	18
6.2. EMK ART. 10	19
7. BARNETS RETT TIL PRIVATLIV.....	20
7.1. GRUNNLOVEN § 102	20
7.2. EMK ART. 8	21
7.3. SÆRLIG VERN OM BARNES PRIVATLIV	23
7.3.1. <i>Grunnloven § 104</i>	23
7.3.2. <i>Barnekonvensjonen art. 16</i>	23

8.	AVVEININGEN MELLOM BARNETS RETT TIL PRIVATLIV OG FORELDRENE YTRINGSFRIHET....	25
8.1.	INNLEDNING	25
8.2.	AVVEININGSMOMENTER.....	26
8.2.1.	<i>von Hannover v. Germany</i>	26
8.2.2.	<i>"debate of general interest"</i>	27
8.2.3.	<i>"how well-known is the person concerned and what is the subject of the report"</i>	29
8.2.4.	<i>"prior conduct of the person concerned"</i>	30
8.2.5.	<i>"method of obtaining the information and its veracity/circumstances in which the photographs were taken"</i>	30
8.2.6.	<i>"content [...] of the publication"</i>	31
8.2.7.	<i>"form [...] of the publication"</i>	32
8.2.8.	<i>"consequences of the publication"</i>	33
8.2.9.	<i>"severity of the sanction imposed"</i>	35
8.2.10.	<i>Oppsummering</i>	35
9.	RETTE TIL MED- OG SELVBESTEMMELSE.....	35
9.1.	INNLEDNING	35
9.2.	BARNELOVEN §§ 31 OG 33	36
9.3.	BARNETS MEDBESTEMMELSE RETT SOM SKRANKE FOR FORELDRENE PUBLISERINGSRETT	38
9.3.1.	<i>Oppsummering</i>	40
9.4.	BARNETS SELVBESTEMMELSE RETT SOM SKRANKE FOR FORELDRENE PUBLISERINGSRETT	40
9.4.1.	<i>Oppsummering</i>	42
9.5.	BETYDNINGEN AV AT BARNETS SAMTYKKE IKKE HAR BLITT INNHEDET	42
9.5.1.	<i>Oppsummering</i>	43
10.	DE LEGE FERENDA – ER BARNET TILSTREKkelig VERNET MOT FORELDRENE PUBLISERING?	44
11.	LITTERATURLISTE.....	48
11.1.	LOVER	48
11.2.	FORARBEIDER	48
11.3.	RETTS PRAKSIS.....	50
11.3.1.	<i>Nasjonal retts praksis</i>	50
11.3.2.	<i>Internasjonal retts praksis</i>	50

11.4.	BØKER.....	51
11.5.	ARTIKLER.....	52
11.6.	ANNET.....	53
11.7.	NETTSIDER.....	54

1. Innledning

1.1. Tema og problemstilling

I sosiale medier ser vi daglig at foreldre publiserer bilder og informasjon om egne barn. Det kan være alt fra feriebilder og bilder der barnet lærer seg å gå, såkalte ”skrytebilder”, til bilder som fremstiller et sykt barn med tilhørende tekst som forklarer barnets situasjon, sykdom og dagsform.¹ Som mottaker av slik informasjon kan man stille spørsmål ved foreldrenes rett til å publisere slik informasjon om egne barn, og om barns rettigheter ved slik publisering blir krenket. Dette reiser spørsmål om hvilket vern barn har mot at foreldre publiserer informasjon om dem i sosiale medier. Dette er tema for oppgaven. Problemstillingen i oppgaven er hvordan barnets rett til privatliv og hensynet til barnets beste skal avveies mot foreldrenes ytringsfrihet i denne situasjonen. Problemstillingen er kompleks, og både foreldreansvaret og barnets med- og selvbestemmelsesrett er av betydning for avveiningen. Lovgiver har ikke gitt noen spesialbestemmelse for å verne barn i en slik situasjon, men både Grunnloven og internasjonale menneskerettighetskonvensjoner gir barn et vern om privatlivet som kan sette grenser for foreldrenes ytringsfrihet. Oppgaven drøfter hvor langt de overordnede bestemmelsene som verner barnets beste og rett til privatliv rekker som rettslige skranker for foreldrenes rett til å publisere informasjon om egne barn i sosiale medier.

Oppgaven vil drøfte to ulike typetilfeller; situasjoner der barnet som omtales ikke er samtykkekompetent, og situasjoner der barnet må anses for å være samtykkekompetent. Felles for typetilfellene er at både barn og foreldre har grunnleggende rettigheter som kan komme i konflikt med hverandre. Der barnet kan ha krav på rettslig vern av sitt privatliv, kan foreldre ha krav på rettslig vern for å ytre seg. Dette reiser spørsmål om en viktig prinsipiell avveining mellom to ulike interesser som begge er beskyttet av rettsregler vernet både i

---

¹ NOU 2009: 1 Individ og integritet – Personvern i det digitale samfunnet. Utredning av Personvernkommisjonen, s. 137.

Grunnloven² og i EMK³; retten til ytringsfrihet og retten til privatliv. Dette er en komplisert avveining.

På den ene siden inngår barn i den livssfæren en forelder i utgangspunktet har rett til å ytre seg om, og foreldre publiserer informasjon om egne barn som en del av egen livsutfoldelse. Ytringsfriheten er godt forankret i norsk rett, både gjennom Grunnloven § 100, men også gjennom EMK art. 10. Foreldrenes rettigheter kan utfordre barnets rett til privatliv. Retten til privatliv er forankret både i Grunnloven § 102, EMK art. 8, og Barnekonvensjonen⁴ art. 16. Vi har i nyere tid sett en større anerkjennelse av barns selvstendige rettigheter. Blant annet kommer retten til privatliv og hensynet til barnets beste nå til uttrykk i Grunnloven § 104. Hensynet til barnets beste vil komme inn i alle avveininger som gjelder barn. Dermed griper hensynet til barnets beste også inn i avveiningen mellom foreldrenes rett til ytringsfrihet og barnets rett til privatliv.

I det første typetilfellet, som behandles i punkt 6-8, er spørsmålet hvilke føringer de overordnede regelsettene gir for avveiningen mellom barnets rett til privatliv og foreldrenes rett til å publisere opplysninger om egne barn i sosiale medier når barnet ikke selv er samtykkekompetent. Det andre typetilfellet trekker ytterligere en komponent inn i vurderingen ved å ta for seg tilfellet der barnet er samtykkekompetent. Dette typetilfellet reiser særlige problemstillinger om retten til med- og selvbestemmelse som skal drøftes i punkt 9.

---

² 17. Mai 1814 Kongeriket Noregs grunnlov (Grunnlova). I det følgende vil jeg benytte betegnelsen Grunnloven.

³ Lov 21. mai 1999 nr. 30 om styrking av menneskerettighetenes stilling i norsk rett (menneskerettsloven) vedlegg 2; Den europeiske menneskerettskonvensjon med protokoller (norsk oversettelse) (EMK).

⁴ Lov 21. mai 1999 nr. 30 om styrking av menneskerettighetenes stilling i norsk rett (menneskerettsloven) vedlegg 8; FNs konvensjon om barnets rettigheter med protokoller (norsk oversettelse) (Barnekonvensjonen).

1.2. Aktualitet

I løpet av de senere år har internett vokst frem og blitt en stor del av folks hverdag. I tråd med bruken av internett har også bruken av sosiale medier økt. Veksten i bruk av sosiale medier i 2017 ble i oktober målt til 34,7 % sammenlignet med samme periode i 2016.⁵ Det er altså stadig flere som benytter seg av sosiale medier. Brukerne kan gjennom sosiale medier utfolde seg, og sosiale medier har blitt en arena der brukerne i stor grad deler innhold og hendelser fra sitt eget liv med andre mennesker.

Bilder og annen informasjon om egne barn er en type innhold som blir hyppig delt. Å bli foreldre er for mange noe av det største som skjer i ens liv. Livet snus på hodet og får en ny dimensjon. Det er ikke lenger en selv, men barnet som nå står i fokus. Man er stolt av barnet sitt, og mange foreldre ønsker naturlig nok å dele det med ”hele verden”.⁶ Det varierer hva foreldre publiserer av informasjon om egne barn. Noen foreldre publiserer uskyldig informasjon. Andre foreldre publiserer intim og utleverende informasjon om eget barn. Det innebærer både positive og negative hendelser. Et eksempel på publisering av informasjon om barn i sosiale medier som nylig har skjedd og som har fått kritikk, var der en svensk politiker la ut et bilde av sin sønn som lå på en parkeringsplass med teksten ”Jag har valt att kalla detta foto: stark vilja på parkering – scener ur en tvååringars liv”.⁷ Flere kritiserte publiseringen da de mente den krenket barnets rett til privatliv.⁸

Sosiale medier er et relativt nytt fenomen. Man vet foreløpig ikke hvordan barna vil reagere når de vokser opp og skjønner omfanget av foreldrenes publisering av dem på sosiale medier. Personvernkommissjonen uttaler at det er ”...av betydning hva slags bilder/opplysninger det er snakk om”.⁹ Det vil altså være mer graverende for barnet at utleverende og negativ

---

⁵ Mediebyråforeningen: <http://mediebyraaforeningen.no/mediebarometeret-pr-oktober-2017/>.

⁶ Aftenposten 1: <https://www.aftenposten.no/norge/i/orlEm/-Foreldre-bryter-daglig-barnekonvensjonen-om-barns-rett-til-privatliv>.

⁷ Aftenposten 1: <https://www.aftenposten.no/norge/i/orlEm/-Foreldre-bryter-daglig-barnekonvensjonen-om-barns-rett-til-privatliv>.

⁸ Aftenposten 1: <https://www.aftenposten.no/norge/i/orlEm/-Foreldre-bryter-daglig-barnekonvensjonen-om-barns-rett-til-privatliv>.

⁹ NOU 2009: 1, s. 137.

informasjon blir publisert. FNs komité for barnets rettigheter har uttalt at de er betenkelig til tilfellene hvor foreldre publiserer informasjon om egne barn på sosiale medier, og dermed krenker barnas rett til privatliv.¹⁰ En sak fra Østerrike fra 2015 har vist temaets aktualitet. Der gikk en jente til sak mot sine foreldre, fordi de ikke etterkom hennes ønske om å fjerne 500 intime og pinlige bilder som var tatt gjennom oppveksten hennes og publisert på Facebook.¹¹ Det er grunn til å anta at noe liknende kan skje i Norge når barna som i dag blir eksponert i sosiale medier vokser opp.

Det er etter min mening behov for å vurdere det regelverket som skal ivareta barnas rettigheter mot foreldrenes eksponering da vi ser at bruken av sosiale medier stadig blir en større del av menneskers hverdag. Det er også grunn til å vurdere om reglene som gir foreldrene rettigheter i form av samtykkekompetanse er adekvate for den tiden vi lever i. Det er ikke grunn til å anta at dagens bruk av sosiale medier vil avta i fremtiden.

2. Rettskilder og metode

Oppgaven vil først og fremst drøfte hvilket vern barn har mot at foreldre publiserer informasjon om dem i sosiale medier ved å anvende en rettsdogmatisk metode. Avslutningsvis blir det stilt spørsmål ved om regelverket er tilstrekkelig for å ivareta barnas rettigheter. Dette er en rettspolitisk vurdering.

Rettskildebildet består av nasjonale og internasjonale regler. Dette representerer en rettskildemessig utfordring når argumenter skal samordnes i rettsanvendelsesprosessen. Av nasjonale regler er det særlig Grunnloven som kommer til anvendelse. Barneloven¹² er også viktig i de tilfellene hvor barnets samtykkekompetanse må vurderes. Videre er

---

¹⁰ Rapport fra Barne- likestillings- og inkluderingsdepartementet, august 2010, avsnitt 28.

¹¹ Aftenposten 2: <https://www.aftenposten.no/digital/Saksoker-foreldrene-for-pinlige-barnebilder-pa-nett-275b.html>.

¹² Lov 8. april 1981 nr. 7 om barn og foreldre (barnelova). I det følgende vil jeg benytte betegnelsen barneloven.

personopplysningsloven¹³ relevant. Internasjonale konvensjoner, herunder EMK og Barnekonvensjonen, står også sentralt i rettskildebildet.

Flere av de nasjonale og internasjonale rettsgrunnlagene som kommer til anvendelse i oppgaven gir uttrykk for de samme rettslige utgangspunktene. Det finnes altså flere rettsgrunnlag å ta utgangspunkt i. Praksis knyttet til et internasjonalt rettsgrunnlag som EMK, er i tillegg mer omfattende enn praksis knyttet til Grunnlovens relativt nye bestemmelser. Høyesterett tok stilling til problematikken i Holship-dommen¹⁴ fra 2016, som gjaldt spørsmål om lovligheten av en boikott. I dommen tok Høyesterett stilling til ”...hvilken rang internasjonale menneskerettskonvensjoner har etter norsk rett”, og klargjorde betydningen av konvensjonspraksis for tolkningen av parallelle grunnlovsbestemmelser.¹⁵ Det var tale om organisasjonsfrihet etter Grunnloven § 101 første ledd og EMK art. 11. Selv om Grunnloven ikke inneholdt en uttrykkelig hjemmel til å gjøre inngrep i organisasjonsfriheten, kom Høyesterett til at det kunne gjøres inngrep i Grunnloven § 101 fordi bestemmelsen ble utformet for å være i samsvar med EMK.¹⁶ Dermed tolket Høyesterett Grunnloven § 101 i samsvar med EMK art. 11 og innfortolket en hjemmel for inngrep i Grunnloven § 101 første ledd som ellers bare EMK art. 11 nr. 2 hadde.¹⁷ Dommen ble avsagt under dissens 10-7, men mindretallet var enige i flertallets begrunnelse om at Grunnloven § 101 første ledd måtte tolkes i lys av EMK art. 11.¹⁸ Til støtte for sitt standpunkt viste flertallet til Maria-dommen¹⁹. Her hadde Høyesterett tidligere uttalt at det nasjonale regelverket måtte tolkes i lys av internasjonale konvensjoner, da Grunnloven i det tilfellet bygget på EMK.²⁰

Både Holship-dommen og Maria-dommen viser at rettsanvender ved tolkningen av Grunnloven kan ta utgangspunkt i en internasjonal konvensjonsbestemmelse som har tjent

---

¹³ Lov 14. april 2000 nr. 31 om behandling av personopplysninger (personopplysningsloven).

¹⁴ HR-2016-2554-P (Holship-dommen).

¹⁵ Holship-dommen, avsnitt 63.

¹⁶ Holship-dommen, avsnitt 81.

¹⁷ Holship-dommen, avsnitt 81.

¹⁸ Holship-dommen, avsnitt 140.

¹⁹ Rt. 2015 s. 93 (Maria-dommen).

²⁰ Maria-dommen, avsnitt 57.

som forbilde for den aktuelle grunnlovsbestemmelsen, samt til praksis knyttet til den internasjonale konvensjonsbestemmelsen. Det vil etter min mening ikke være hensiktsmessig å vurdere både det nasjonale lovverket og de internasjonale konvensjonene separat, ettersom bestemmelsene skal tolkes i lys av hverandre og gis et likt tolkningsinnhold. Oppgaven tar for seg nasjonale og internasjonale regler. Det vil i oppgaven vises til begge regelsett, men de vil tolkes i lys av hverandre og derfor ikke alltid undergis en selvstendig vurdering.

Etter menneskerettsloven²¹ § 2 nr. 1 og 4 skal EMK og Barnekonvensjonen gjelde som norsk lov, og etter § 3 skal de gå foran annen norsk lovgiving dersom det oppstår motstrid. Presumsjonsprinsippet legger i tillegg til grunn at norsk rett må tolkes og forstås i samsvar med Norges folkerettslige forpliktelser, og dette viser folkerettens tyngde i norsk rett.²² Dette taler for at norsk rett også må tolkes i samsvar med konvensjonspraksis som har kommet til etter grunnlovsfestingen av blant annet retten til privatliv og hensynet til barnets beste, slik at nasjonale og internasjonale regler skal gi borgerne et likt vern.

Rettskildebildet er begrenset med hensyn til de spesifikke problemstillingene oppgaven tar opp. Jeg har ikke funnet rettspraksis som direkte omhandler problemstillingene oppgaven tar opp, verken nasjonalt eller i EMD-praksis. Jeg kan heller ikke se at det har blitt fattet vedtak hos Personvernemnda i slike saker. Personvernemnda er klageorganet for vedtak som Datatilsynet har fattet etter personopplysningsloven.²³ En årsak til det kan være at barna selv ikke vet hvilke rettigheter de har, og at det naturligvis skal mye til for at foreldrene går til sak på vegne av barnet når det er foreldrene selv som eventuelt har krenket barnets rettigheter. Det vil likevel sees hen til nasjonal og internasjonal rettspraksis som omhandler problemstillinger rundt retten til privatliv, samt interesseavveiningen mellom retten til ytringsfrihet og retten til privatliv. Dommene som det blir vist til angir vurderingsmomenter som gir tolkningsbidrag til problemstillingene i oppgaven.

Ettersom de rettskildene som blir lagt til grunn i den rettslige problemstillingen oppgaven behandler i hovedsak er trinnhøyere regler i Grunnlov og internasjonale konvensjoner, må

---

²¹ Lov 21. mai 1999 nr. 30 om styrking av menneskerettighetenes stilling i norsk rett (menneskerettsloven).

²² Eggen (2002) s. 242.

²³ Personvernemnda: <http://www.personvernemnda.no>.

standpunktene som tas til hva som er gjeldende rett i stor grad bygge på mer overordnede avveininger mellom retten til ytringsfrihet og retten til privatliv. Noen av drøftelsene vil likevel vise til nasjonale regler, herunder barneloven §§ 31 og 33 og bestemmelsene om barnets med- og selvbestemmelsesrett.

Barn er vernet mot ”uforsvarlig” behandling av personopplysninger i en særregel i personopplysningsloven § 11 tredje ledd. Bestemmelsen kan gi barn vern mot foreldrenes publisering av dem i sosiale medier. Det er en høy terskel for å anvende bestemmelsen, ettersom den skal omfatte de mer ”klanderverdige” forhold som er ”...åpenbart krenkende for barnet”.²⁴ Det er ikke funnet praksis der bestemmelsen har fått anvendelse, og den gir liten veiledning til problemstillingen i oppgaven. Etter Justis- og Beredskapsdepartementets vurdering åpner den nye personvernforordningen heller ikke for at personopplysningsloven § 11 tredje ledd skal videreføres i 2018.²⁵ Bestemmelsen vil derfor først bli omtalt under den rettspolitiske drøftelsen i punkt 10.

3. Begrepsavklaring

3.1. Sosiale medier

Med ”sosiale medier” menes her enhver form for medier som kan benyttes til ”*mange-til-mange-kommunikasjon*”, der brukerne av de sosiale mediene lager et innhold som de deler og på den måten kommuniserer med andre.²⁶ Sosiale medier som det typisk siktes til i oppgaven er Facebook, Instagram og ulike blogger. Dette er arenaer hvor brukeren kan publisere bilder, film og tekst.

---

²⁴ Prop. 47 L (2011-2012) Endringer i personopplysningsloven, s. 18.

²⁵ Høringsnotat om ny personopplysningslov 06.07.17, s. 115.

²⁶ Aalen (2012) s. 14.

3.2. Barn

Med ”barn” menes her mindreårige personer som er under 18 år, jf. vergemålsloven²⁷ § 8.

3.3. Foreldre

Med ”foreldre” menes de personer som har foreldreansvaret for barnet etter barneloven. Det er de som etter loven har det juridiske ansvaret for barnet. Det innebærer å ha omsorg og omtanke overfor barnet, ta avgjørelser i personlige forhold, samt oppdra og forsørge barnet, jf. barneloven § 30 første og andre ledd. Oppgaven går ikke nærmere inn på spørsmål som reiser seg i de tilfellene hvor foreldre har mistet retten til foreldreansvaret og betydningen av dette.

3.4. Informasjon

Oppgaven tar for seg ”informasjon” om barn. Dette innebærer all form for opplysninger om barnet som lar seg publisere i sosiale medier. Det er blant annet bilder, tekst, film og andre skriftlige opplysninger. Begrepet informasjon gis derfor et bredt betydningsinnhold i oppgaven.

Begrepet ”personopplysninger” er legaldefinert i personopplysningsloven § 2 nr. 1, der det defineres som ”opplysninger og vurderinger som kan knyttes til en enkeltperson”. Forarbeidene uttaler at ”[e]t bilde er en personopplysning i den grad en enkeltperson kan identifiseres (direkte eller indirekte).²⁸ Personopplysninger, herunder bilder, vil være informasjon om barn som lar seg publisere i sosiale medier. Personopplysninger faller derfor inn under begrepet ”informasjon”. Personopplysningsloven har i § 2 nr. 8 gitt et særskilt vern til sensitive personopplysninger. Blant annet er ”helseforhold” sensitive personopplysninger, jf. personopplysningsloven § 2 nr. 8 bokstav c. Der foreldre publiserer informasjon om barnas

---

²⁷ Lov 26. mars 2010 nr. 9 om vergemål (vergemålsloven).

²⁸ NOU 2009: 1, s. 66.

helseforhold, eksempelvis sykdommer, vil dette være informasjon som er undergitt et særlig vern etter loven.

3.5. Informert samtykke

Generelt oppstilles det et krav om samtykke dersom personer skal publisere informasjon om andre. Dette kommer blant annet til uttrykk i personopplysningsloven § 8 første ledd som oppstiller krav til samtykke for behandling av personopplysninger. Videre stiller åndsverkloven²⁹ § 45c første ledd første setning som utgangspunkt krav til samtykke fra den avbildede dersom bildet skal gjengis eller offentliggjøres. Et samtykke innebærer at det må foreligge en positiv aksept fra personen som må samtykke.

I personopplysningsloven § 2 nr. 7 er ”samtykke” definert som ”en frivillig, uttrykkelig og informert erklæring fra den registrerte om at han eller hun godtar behandling av opplysninger om seg selv”. Kravet til ”frivillig” betyr at samtykke ikke skal gis under tvang eller press, slik at et manglende samtykke ikke skal få negative følger for den samtykkende.³⁰ Vilkåret ”uttrykkelig” viser at det må være helt klart ”...at samtykket er gitt, og hva den registrerte har gitt samtykke til”, og her stilles det ingen formkrav.³¹ Sist må samtykket være ”informert”, der den samtykkende ”...skal gis informasjon om relevante faktiske forhold”.³² Formålet bak samtykkekravet må begrunnes i retten til å bestemme over og å ha kontroll over opplysninger som angår en selv.³³

3.6. Samtykkekompetanse

Med ”samtykkekompetanse” menes at forutsetningene for å avgi et informert samtykke og forståelsen av hva et informert samtykke innebærer, er til stede. Barnet vil være

---

²⁹ Lov 12. mai 1961 nr. 2 om opphavsrett til åndsverk m.v. (åndsverkloven).

³⁰ Schartum m.fl. (2016) s. 178.

³¹ Schartum m.fl. (2016) s. 178.

³² Schartum m.fl. (2016) s. 178.

³³ Schartum m.fl. (2016) s. 178.

samtykkekompetent når det er i stand til å forstå innholdet i et samtykke, og hva det samtykker til. Små barn vil derfor ikke ha evne til å avgi et samtykke. Barneloven § 31 andre ledd første setning har satt syv år som grense for når barnet skal få informasjon og muligheten til å si sin mening i personlige forhold, men dette gjelder også yngre barn som er i stand til å danne seg egne synspunkter. Barneloven bygger derfor på en forutsetning om at barn som er fylt syv år har samtykkekompetanse. Når barn har fylt syv år er de i skolealder, og har kanskje da en større forståelse enn yngre barn. Det kan diskuteres om de rettslige forutsetninger for å gi et samtykke vil foreligge hos en syvåring, men i denne oppgaven vil alderskravet på syv år legges til grunn som utgangspunkt for de samtykkespørsmålene som drøftes.

4. Avgrensning

Oppgaven avgrenser mot tilfellene hvor foreldrene er uenige seg imellom om hvorvidt det skal publiseres informasjon av deres felles barn.

Oppgaven tar for seg *vilkårene* for å begrense foreldrenes ytringsfrihet om egne barn i sosiale medier av hensyn til barnets beste og rett til privatliv. Oppgaven vil ikke ta for seg eventuelle *rettsvirkninger* av at det er blitt publisert informasjon som må anses krenkende for barnet.

5. Grunnleggende hensyn og utgangspunkter

5.1. Ytringsfrihet

Retten til ytringsfrihet er hjemlet både i Grunnloven § 100 og EMK art. 10. Ytringsfriheten går ut på individets rett og frihet til å ytre seg om, og dele det man ønsker. Denne retten skal som utgangspunkt ikke begrenses.

Ytringsfriheten er et vidt begrep som omfatter flere forhold rundt menneskers formidling. De fleste tilfellene hvor en person formidler ulike meninger eller informasjon, er en ytring.³⁴

---

³⁴ NOU 1999: 27 ”Ytringsfrihed bør finde sted”. Forslag til ny Grunnlov § 100, s. 27.

Ytringsfriheten omfatter flere aspekter, blant annet informasjonsfrihet, meddelelsesfrihet, meningsfrihet, og en rett til å forholde seg taus.³⁵ I denne oppgaven er særlig meddelelsesfriheten relevant. Meddelelsesfriheten innebærer en rett til fritt å ytre seg om de temaer som opptar en slik man selv ønsker, det være seg gjennom sosiale medier, aviser eller demonstrasjoner.³⁶ Meddelelsesfriheten innebærer altså en generell rett til å dele informasjon med andre. Ytringsfriheten omfatter både verbale og ikke-verbale ytringer, og den omfatter en frihet til å ytre seg gjennom blant annet tekst, bilder og film.³⁷

5.2. Privatliv

Retten til privatliv er hjemlet i Grunnloven § 102 og EMK art. 8. Med begrepet ”privatliv” menes en sfære som individet selv har rett til å råde og bestemme over. Det innebærer at man selv skal kunne bestemme og ha kontroll over den informasjonen som andre kan få om en.³⁸ Begrepet ”privatliv” omfatter ”*den vernede interesse*” som mennesker i utgangspunktet har krav på at det ikke skal bli grepet inn i.³⁹

Retten til privatliv er langt på vei sammenfallende med retten til personvern. De omfatter begge en rett til anonymitet, samt retten til å få beskyttet sin identitet.⁴⁰ Videre omfatter de en rett til at det offentlige ikke skal kunne se informasjon som omhandler en selv.⁴¹ Personvernkommissjonen definerer personvern som en ”...ivaretagelse av personlig integritet; ivaretagelse av enkeltpersoners mulighet for privatliv, selvbestemmelse (autonomi) og selvutfoldelse”.⁴² Datatilsynet definerer personvern som ”...retten til et privatliv og retten til å

---

³⁵ Eggen (2002) s. 28-29.

³⁶ Eggen (2002) s. 29.

³⁷ NOU 1999: 27, s. 27.

³⁸ Grønvold m.fl. (2014) s. 14.

³⁹ Aall (2015) s. 215.

⁴⁰ NOU 2009: 1, s. 34.

⁴¹ NOU 2009: 1, s. 34.

⁴² NOU 2009: 1, s. 32.

bestemme over egne personopplysninger”.⁴³ Retten til privatliv er dermed også en del av personvernet.

5.3. Barns særlige rett til privatliv

Barns særlige vern om sitt privatliv er knesatt i Grunnloven § 104 og Barnekonvensjonen art. 16. Barn gis altså et ytterligere vern om sitt privatliv enn hva som følger av de alminnelige reglene i Grunnloven § 102 og EMK art. 8 som ivaretar hensynet til privatlivet for alle mennesker, uansett alder. Ved at barn både har fått en grunnlovfesting og et konvensjonsvern for sine rettigheter blir rettighetene mer synlige, og det viser det sterke vernet barns privatliv er ment å ha.

5.4. Barnets beste

Et sentralt og viktig hensyn i det følgende er hensynet til barnets beste. Prinsippet er nedfelt i barnekonvensjonen art. 3 nr. 1, der det står at ” [v]ed alle handlinger som berører barn, [så] skal barnets beste være et grunnleggende hensyn”. Den naturlige språklige forståelsen av bestemmelsen tilsier at hensynet til barnets beste skal få betydning og være styrende for alle situasjoner og handlinger som angår barn. Vilkåret ”skal” viser til at dette skal skje uten unntak, og at det ikke beror på en skjønsmessig vurdering hvorvidt hensynet skal vurderes eller ikke.⁴⁴ Hensynet til barnets beste er dynamisk, slik at hensynet må vurderes slik det er til enhver tid.⁴⁵ Barnets beste er et generelt prinsipp, og et grunnleggende hensyn og verdi som skal anvendes i alle situasjoner som angår barn og deres rettigheter.⁴⁶ Hensynet til barnets beste må avgjøres konkret i hver enkelt sak da det er et komplekst hensyn, og de løsninger som er til det beste for barnet må vektlegges.⁴⁷

---

⁴³ Datatilsynet: <https://www.datatilsynet.no/om-personvern/hva-er-personvern/>.

⁴⁴ Komitéen for barns rettigheter, kommentar nr. 14 (2013), s. 9 avsnitt 36.

⁴⁵ NOU 2008: 9 Med barnet i fokus – en gjennomgang av barnelovens regler om foreldreansvar, bosted og samvær, s. 35.

⁴⁶ Komitéen for barns rettigheter, kommentar nr. 14 (2013), s. 3 avsnitt 1.

⁴⁷ Komitéen for barns rettigheter, kommentar nr. 14 (2013), s. 9 avsnitt 32 og 33.

Barnekonvensjonen ble vedtatt 20.11.89, og den ble ratifisert av Norge 08.01.91.⁴⁸ Hensynet til barnets beste ble tatt inn i Grunnloven ved grunnlovsendring i 2014. Det følger nå av Grunnloven § 104 andre ledd at "[v]ed handlingar og i avgjerder som vedkjem born, skal kva som er best for barnet, vere eit grunnleggjande omsyn". Hensynet til barnets beste er i tillegg nedfelt i en rekke formelle lover, eksempelvis barneloven § 48 og barnevernloven⁴⁹ § 4-1.

5.5. Foreldreansvaret

Det generelle innholdet i foreldreansvaret følger av barneloven § 30. Det står i bestemmelsen at "[b]arnet har krav på omsut og omtanke frå dei som har foreldreansvaret. Dei har rett og plikt til å ta avgjerder for barnet i personlege tilhøve innanfor dei grensene som §§ 31 til 33 set. Foreldreansvaret skal utøvast ut frå barnet sine interesse og behov".

Ordlyden "rett og plikt" viser til to påbud som må sees i sammenheng, nemlig foreldrenes omsorgsplikt og retten til å fatte beslutninger på vegne av barna.⁵⁰ Dette gir foreldrene myndighet til å bestemme i personlige forhold som gjelder barnet.⁵¹ Etter barneloven § 30 første ledd siste setning "skal" foreldreansvaret "...utøvast ut frå barnet sine interesse og behov". Det viser at foreldreansvaret er gitt av hensyn til barnet, og ikke av hensyn til foreldrene.⁵² To begrensninger i foreldreansvaret er barnets med- og selvbestemmelsesrett som følger av barneloven §§ 31 og 33. Disse rettighetene kan komme i konflikt med foreldreansvaret.

Foreldreansvaret retter seg mot barnets "personlege tilhøve", jf. barneloven § 30 første ledd andre setning. Etter ordlyden omfatter dette ikke-økonomiske forhold, som skolegang,

---

⁴⁸ Barne- og familiedepartementet. FNs barnekonvensjon, s. 1.

⁴⁹ Lov 17. juli 1992 nr. 100 om barneverntjenester (barnevernloven).

⁵⁰ Holgersen (2007) s. 198-199.

⁵¹ NOU 1977: 35 Lov om barn og foreldre (barneloven), s. 45.

⁵² Holgersen (2007) s. 199.

hvordan barnet skal oppdras, og andre forhold av personlig art.⁵³ Som slike personlige forhold anses tilfeller hvor foreldrene samtykker i saker på vegne av egne barn når barnet er under 18 år. Et eksempel er når foreldrene må samtykke til at barnet kan bli med på tur i regi av skolen.

Som følge av foreldreansvaret har foreldrene både rett og plikt til å samtykke på vegne av egne barn. Foreldrene kan derfor samtykke til å publisere informasjon om egne barn i sosiale medier. Dette støttes av forarbeidene til personopplysningsloven, som uttaler at det er ”...ingenting i veien for at samtykket gis av en som har fullmakt av den registrerte til å gjøre dette. For mindreårige [...] som ikke kan samtykke selv, må spørsmålet om samtykke skal gis vurderes av vergen”.⁵⁴ En verge er ”...den som har foreldreansvar for den mindreårige etter reglene i barneloven, og som er myndig”, jf. vergemålsloven § 16 første setning. Dette er typisk barnets foreldre.

6. Foreldrenes ytringsfrihet

6.1. Grunnloven § 100

Det følger av Grunnloven § 100 første ledd at ”[y]tringsfridom skal det vere”. Bestemmelsen knesetter det rettslige utgangspunktet om ytringsfrihet i norsk rett. Det følger videre av bestemmelsens andre ledd første setning, at ”[i]ngen kan haldast rettsleg ansvarleg for å ha motteke eller komme med opplysningar, idear eller budskapar...”, og av tredje ledd første setning at ”[a]lle har rett til å ytre seg frimodig om [...] kva anna emne som helst”. Dette betyr at mennesker skal kunne motta og fremsette ytringer om det de ønsker, uten rettslig innblanding fra staten.⁵⁵ Bestemmelsens tredje ledd hjemler retten til meddelelse. Grunnloven § 100 gikk gjennom store endringer i 2004 ettersom den trengte en modernisering, og det var

---

⁵³ Norsk lovkommentar, barneloven § 30, note 71.

⁵⁴ Ot.prp. nr. 92 (1998-1999) Om lov om behandling av personopplysninger (personopplysningsloven), s. 103.

⁵⁵ Borvik (2011) s. 55-56.

behov for å ha en grunnlovsbestemmelse som var bedre i samsvar med EMK art. 10.⁵⁶ Bestemmelsen tilsvarer derfor i stor grad EMK art. 10 i måten den er bygget opp på.⁵⁷ Selv om bestemmelsene har ulik ordlyd, innebærer det i realiteten ingen forskjell.⁵⁸

Selv om vilkårene for inngrep etter Grunnloven § 100 ikke er like klare som vilkårene for inngrep etter EMK art. 10 nr. 2, så åpner Grunnloven § 100 på samme måte som EMK art. 10 nr. 2 for inngrep i ytringsfriheten dersom det foreligger lovhjemmel, og dersom inngrepet er formålsbasert og forholdsmessig.⁵⁹

6.2. EMK art. 10

I EMK art. 10 nr. 1 første setning står det at "[e]nhver har rett til ytringsfrihet". Dette er det rettslige utgangspunktet.

Ordlyden "[e]nhver" omfatter alle mennesker, både foreldre og barn. Ordlyden "rett til" viser til at alle har krav på ytringsfrihet. Dette må tolkes som en ubetinget rett til å ytre seg.

Det følger videre av EMK art. 10 nr. 1 andre setning at ytringsfriheten omfatter "...frihet til å ha meninger og til å motta og meddele opplysninger og ideer uten inngrep av offentlig myndighet og uten hensyn til grenser". Ordlyden "frihet til å ha meninger og til å motta og meddele opplysninger og ideer" tilsier at mennesker har rett til å formidle sine tanker og ideer til andre mennesker, altså meddelelsesfriheten. Foreldre har som en følge av dette som utgangspunkt rett til å publisere bilder av egne barn, og de har rett til å informere og opplyse om egne barn på eksempelvis en blogg. Det omfatter som utgangspunkt både informasjon om sykdom og andre forhold omkring barnet. I de tilfellene hvor foreldrene publiserer informasjon om egne barn, vil det være tale om en ytring fra foreldrene.

---

⁵⁶ Høgberg (2006) s. 463.

⁵⁷ Borvik (2011) s. 55.

⁵⁸ NOU 1999: 27, s. 330.

⁵⁹ Aall (2015) s. 277-278.

Selv om ytringsfriheten gir borgerne en rett og en frihet til å ytre seg, må det settes visse begrensninger dersom ytringsfriheten påfører mennesker eller samfunn en skade.⁶⁰

Ytringsfriheten er derfor ikke en rett uten unntak. Ytringsfriheten kan undergis innskrenkninger som er "...foreskrevet ved lov..." og som er "...nødvendige i et demokratisk samfunn..." for å "...verne andres omdømme eller rettigheter...", jf. EMK art. 10 nr. 2. Vilkårene er kumulative. Følgelig må et rettmessig inngrep i ytringsfriheten både være lovhjemlet, forholdsmessig, og formålsbestemt.⁶¹ Retten til ytringsfrihet kan i mange tilfeller komme i konflikt med retten til privatliv. Retten til privatliv er blant annet hjemlet i EMK art. 8. Inngrep i ytringsfriheten kan derfor begrunnes i behovet for å verne andres privatliv. Det kan medføre at foreldrenes ytringsfrihet i noen tilfeller må innskrenkes, dersom formålet er å verne barnets privatliv, eksempelvis etter EMK art. 8.

7. Barnets rett til privatliv

7.1. Grunnloven § 102

Retten til privatliv ble inntatt i Grunnloven § 102 etter at Grunnloven gikk gjennom vesentlige endringer i 2014. Formålet med endringen var å gi menneskerettighetene en sterkere stilling i norsk rett, og det ville føre til større forutsigbarhet og stabilitet at nasjonale regler tilsvarte de internasjonale konvensjonene Norge hadde ratifisert.⁶² Retten til privatliv hadde i tråd med den teknologiske utviklingen fått økt betydning ettersom utviklingen førte til økt spredning av informasjon.⁶³ Samtidig vokste det frem et fokus på personvern, og forarbeidene uttaler at "[r]etten til respekt for privatliv [...] utgjør på mange måter selve kjernen i personvernet, og disse forholdene bør derfor nevnes eksplisitt i Grunnloven for å tydeliggjøre at dette er verdier

---

⁶⁰ Aall (2015) s. 270.

⁶¹ Aall (2015) s. 278.

⁶² Dokument 16 (2011-2012). Rapport til Stortingets Presidentskap fra Menneskerettighetsutvalget om menneskerettigheter i Grunnloven. Rapport fra Menneskerettighetsutvalget om menneskerettigheter i Grunnloven, avgitt 19. desember 2011, s. 13.

⁶³ Dokument 16 (2011-2012) s. 171.

det norske samfunnet setter høyt”.⁶⁴ Grunnet viktigheten av en forankring av retten til privatliv ble det inntatt en bestemmelse i Grunnloven § 102 første ledd første setning, hvor det fremgår at ”[a]lle har rett til respekt for privatlivet og familielivet sitt, for heimen sin og kommunikasjonen sin”. Ordlyden ”[a]lle” omfatter både voksne og barn. Grunnloven § 102 ble utformet med EMK art. 8 som forbilde, og må derfor ”forstås i lys av og suppleres med” EMK.⁶⁵ Å forankre retten til privatliv i Grunnloven § 102 ville synliggjøre EMK art. 8 i større grad, uten at det ville føre til endringer i borgernes vern.⁶⁶

Grunnloven § 102 hjemler ikke etter sin ordlyd noe eksplisitt inngrep i retten til privatliv. Høyesterett har uttalt, blant annet i Maria-dommen, at det kan gjøres inngrep i Grunnloven § 102 ”...dersom tiltaket har tilstrekkelig *hjemmel*, forfølger et *legitimt formål* og er *forholdsmessig*, jf. Rt-2014-1105 avsnitt 28”.⁶⁷ Dette er tilsvarende vurderingsmomenter som EMK art. 8 nr. 2 oppstiller.

7.2. EMK art. 8

Det følger av EMK art. 8 nr. 1 at ”[e]nhver har rett til respekt for sitt privatliv og familieliv, sitt hjem og sin korrespondanse”. Det sentrale i denne oppgaven er ”privatliv”.

Retten til respekt for sitt privatliv skal etter EMK art. 8 nr. 1 omfatte ” [e]nhver”. Ordlyden må tolkes som at retten til respekt omfatter alle mennesker, både voksne og barn. Dette vil være i samsvar med vilkåret ”[a]lle” i Grunnloven § 102 første ledd første setning.

Videre fremgår det av EMK art. 8 nr. 1 at alle skal ha krav på ”respekt” for sitt privatliv. Den naturlige språklige forståelsen tilsier at menneskers privatliv skal anerkjennes. Videre må ordlyden forstås som at man skal være tilbakeholden med å gripe inn i eller påvirke privatlivet; enhver skal altså kunne ha sitt privatliv i fred. Krav om respekt for sitt privatliv kan likevel ikke tolkes som en betingelsesløs rett der man skal ha privatlivet sitt i fred for

---

⁶⁴ Dokument 16 (2011-2012) s. 177.

⁶⁵ Dokument 16 (2011-2012) s. 175.

⁶⁶ Dokument 16 (2011-2012) s. 175.

⁶⁷ Maria-dommen, avsnitt 60.

enhver pris.⁶⁸ Man skal ha krav på *respekt* for sitt privatliv, men det kan tenkes unntak fra dette der det foreligger hjemmel i tråd med legalitetsprinsippet.⁶⁹ Et eksempel er der noens rett til privatliv kommer i strid med andres rett til ytringsfrihet.

Begrepet ”privatliv” omfatter en sfære som individet har krav på at det ikke skal gripes inn i. Om begrepet har EMD⁷⁰ i Niemietz v. Germany⁷¹ uttalt at ”...it would be too restrictive to limit the notion to an ”inner circle” in which the individual may live his own personal life as he chooses...”.⁷² Standpunktet er videre tatt til følge av EMD i Amann v. Switzerland⁷³, som uttaler at ”...the term ”private life” must not be interpreted restrictively”.⁷⁴ Dette viser at EMD gjennom praksis har gitt begrepet ”privatliv” en vid tolkning, og at begrepet omfatter mange forhold omkring menneskers liv. EMD har videre uttalt i von Hannover v. Germany⁷⁵ at ”...the concept of private life extends to aspects relating to personal identity, such as a person’s name [...] or a person’s picture”, og “...a person’s physical and psychological integrity”.⁷⁶ Sist har EMD uttalt i Giorgi Nikolaishvili v. Georgia⁷⁷ at privatlivet ”...includes elements relating to a person’s right to his or her image...”.⁷⁸ Privatlivet omfatter blant annet bilder av en selv, og forhold omkring personens identitet og integritet. All form for informasjon som omhandler barnet, både bilder, film, tekst og andre forhold som sier noe om hvordan barnet er, er følgelig en del av barnets privatliv.

Det følger av EMK art. 8 nr. 2 at inngrep i retten til privatliv kun kan skje dersom ”...dette er i samsvar med loven...” og er ”...nødvendig i et demokratisk samfunn...” for å ”...beskytte andres rettigheter og friheter”. Dette stiller krav til lovhjemmel, forholdsmessighet, og

---

⁶⁸ Dokument 16 (2011-2012) s. 178.

⁶⁹ Dokument 16 (2011-2012) s. 178.

⁷⁰ Den europeiske menneskerettighetsdomstolen (EMD).

⁷¹ Case of Niemietz v. Germany, EMD nr. 13710/88.

⁷² Niemietz v. Germany, avsnitt 29.

⁷³ Case of Amann v. Switzerland, EMD nr. 27798/95.

⁷⁴ Amann v. Switzerland, avsnitt 65.

⁷⁵ Case of von Hannover v. Germany, EMD nr. 59320/00

⁷⁶ von Hannover v. Germany, avsnitt 50.

⁷⁷ Case of Giorgi Nikolaishvili v. Georgia, EMD nr. 37048/04.

⁷⁸ Giorgi Nikolaishvili v. Georgia, avsnitt 121.

formålmessighet.⁷⁹ Det er tilsvarende krav som for inngrep i ytringsfriheten etter EMK art. 10 nr. 2. Eksempelvis kan det gjøres inngrep i privatlivet dersom formålet er å verne ytringsfriheten til andre, med hjemmel i EMK art. 10.

7.3. Særlig vern om barns privatliv

7.3.1. Grunnloven § 104

Det følger av Grunnloven § 104 tredje ledd første setning at "[b]orn har rett til vern om den personlege integriteten sin". Bestemmelsen ble inntatt ved grunnlovsendring i 2014. Man så at barn var en sårbar gruppe og med andre behov enn det voksne hadde.⁸⁰ Det ble ansett nødvendig å gi barn et sterkere rettslig vern da de generelle rettighetene ikke i tilstrekkelig grad ivaretok barns rettigheter.⁸¹ Den nye bestemmelsen skulle gi barnet "...en individuell rettighet" og en "...sterkere formulering for barns rett til vern om sin personlige integritet..." enn hva som følger av Grunnloven § 102.⁸² Bestemmelsen hjemler ikke uttrykkelig begrensninger i retten til privatliv.

Om forholdet mellom Grunnloven §§ 102 og 104 har Høyesterett uttalt at bestemmelsene er "komplementære" hva gjelder forbindelsen mellom retten til privatliv og hensynet til barnets beste.⁸³ Bestemmelsene utfyller i stor grad hverandre, og "...barnets interesser inngår som et tungtveiende element ved forholdsmessighetsvurderingen etter Grunnloven § 102".⁸⁴

7.3.2. Barnekonvensjonen art. 16

Barn har et særlig vern i Barnekonvensjonen art. 16 nr. 1, der det står at "[i]ngen barn skal utsettes for vilkårlig eller ulovlig innblanding i sitt privatliv...". Ordlyden omfatter alle barn.

---

⁷⁹ Aall (2015) s. 214.

⁸⁰ Dokument 16 (2011-2012) s. 186.

⁸¹ Dokument 16 (2011-2012) s. 189.

⁸² Dokument 16 (2011-2012) s. 193.

⁸³ Maria-dommen, avsnitt 66.

⁸⁴ Maria-dommen, avsnitt 66.

Ifølge Smith gjelder bestemmelsen ”...urettmessig offentliggjøring av både bilder og trykt tekst”.⁸⁵ Dette taler for at bestemmelsen kan gi barn et vern i de tilfellene hvor foreldre publiserer informasjon om barnet i sosiale medier, og der publiseringen strider mot barnets rett til privatliv.⁸⁶

Det kan foretas inngrep etter Barnekonvensjonen art. 16 dersom det foreligger lovhjemmel og inngrepet ikke er vilkårlig, og det må innfortolkes et krav om formål og nødvendighet (forholdsmessighet) på lik linje som med vilkårene for inngrep etter EMK.⁸⁷

Barnekonvensjonen art. 16 som verner barnets privatliv er derfor ikke en rettighet uten unntak.

Borvik er av den oppfatning at det ikke er grunnlag for å si at Barnekonvensjonen art. 16 ”...har eit anna innhald enn det som følger av EMK”.⁸⁸ Smith uttaler at ”EMK artikkel 8 første ledd [...] har direkte betydning for barns personvern, men den rekker ikke lenger enn BK artikkel 16”, og videre at art. 8 ”...får likevel betydning fordi det foreligger flere dommer som er relevante også for barns rettsvern”.⁸⁹ Følgelig må Barnekonvensjonen art. 16 leses i samsvar med EMK art. 8. Det kan synes som om Barnekonvensjonen art. 16 har en noe høyere terskel for å tillate inngrep i barnets rett til privatliv i motsetning til EMK art. 8, fordi bestemmelsen også oppstiller et krav om at innblanding ikke skal være ”vilkaerlig eller ulovlig”. Det kan stilles spørsmål ved om det er tilfellet i praksis. Ved at barnets rett til privatliv eksplisitt er fastsatt i en konvensjonsbestemmelse, i dette tilfellet Barnekonvensjonen art. 16, viser det i alle tilfeller tyngden, relevansen, og vekten av barnets rettighet og vern om sitt privatliv.

---

⁸⁵ Smith (2011) s. 113.

⁸⁶ Smith (2011) s. 113.

⁸⁷ Høstmælingen m.fl. (2016) s. 140-141.

⁸⁸ Borvik (2011) s. 81.

⁸⁹ Smith (2011) s. 113.

8. Avveiningen mellom barnets rett til privatliv og foreldrenes ytringsfrihet

8.1. Innledning

I de tilfellene hvor barnet er under syv år og ikke selv har de riktige forutsetningene for å avgi et informert samtykke er det foreldrene som har samtykkekompetansen. Foreldrenes samtykkekompetanse og retten til å ytre seg gir dem som utgangspunkt en rett til å publisere den informasjon de vil om egne barn på sosiale medier. En viktig begrensning i denne retten er hensynet til barnets rett til privatliv.

Verken retten til privatliv eller retten til ytringsfrihet er absolutte rettigheter. Det vil si at hensynet til andre rettigheter kan begrunne et inngrep i disse rettighetene. Felles for inngrep i rettighetene er at det oppstilles krav til lovhjemmel, og inngrepet må være forholdsmessig og formålmessig.⁹⁰ Et inngrep i foreldrenes ytringsfrihet vil være formålmessig dersom formålet er å verne barnets privatliv. Det vil foreligge lovhjemmel til å begrense foreldrenes ytringsfrihet i EMK art. 8, Grunnloven §§ 102 og 104, og i Barnekonvensjonen art. 16, som alle verner barnets rett til privatliv. Med krav om at inngrepet må være forholdsmessig menes at det ikke kan gjøres et større inngrep i en rettighet enn hva som er nødvendig for å sikre den andre rettigheten.⁹¹ Dette beror på en interesseavveining, og det er en konkret helhetsvurdering.⁹²

I det følgende vil det bli vist til rettspraksis som har tatt for seg avveiningen mellom ytringsfriheten og privatlivet. Dette er i stor grad praksis fra EMD, men avveiningen tar også for seg norsk rettspraksis. Vurderingsmomentene som er anvendt i rettspraksis har betydning i de tilfeller hvor det er strid mellom foreldrenes rett til å publisere informasjon om sine barn, og barnets rett til privatliv. Særlig viktig i avveiningen er hensynet til barnets beste som vil

---

⁹⁰ Aall (2015) s. 214 og 278.

⁹¹ Borvik (2011) s. 195.

⁹² Borvik (2011) s. 195.

legge føringer på vurderingen, og som kan tale for at barnets interesser må gå foran foreldrenes interesser.⁹³

8.2. Avveiningsmomenter

8.2.1. von Hannover v. Germany

En dom som i utgangspunktet har fått stor betydning i saker som gjelder avveiningen mellom retten til privatliv og retten til ytringsfrihet, er von Hannover v. Germany. Saken gjaldt Caroline, et medlem av kongefamilien i Monaco som mente at privatlivet hennes var krenket ved at tyske ukeblader hadde publisert en rekke bilder av henne i hverdagslige hendelser uten hennes samtykke. EMD kom til at det forelå en krenkelse av retten til privatliv etter EMK art. 8. De uttaler at ”...the decisive factor in balancing the protection of private life against freedom of expression should lie in the contribution that the published photos and articles make to a debate of general interest”.⁹⁴ Den avgjørende faktoren i avveiningen mellom Carolines rett til privatliv og medias rett til å publisere bilder og artikler om henne var altså om publiseringen bidro til en debatt av allmenn interesse. Hvis det kunne svares bekreftende på dette måtte ytringsfriheten veie tyngst.

Standpunktet har blitt tatt til følge i etterfølgende dommer, og har i stor grad vært styrende for forholdsmessighetsvurderingen mellom ytringsfriheten og retten til privatliv. I den senere tid har imidlertid EMD gjennom sin praksis lagt til grunn at momentet om at ytringen må bidra til en debatt av allmenn interesse ikke alene skal være avgjørende i forholdsmessighetsvurderingen. I von Hannover v. Germany (No. 2)⁹⁵ uttaler EMD at ”[a]n initial essential criterion...” er om bildene og artiklene bidrar til en debatt av allmenn interesse.⁹⁶ I motsetning til von Hannover v. Germany er denne dommen en storkammeravgjørelse, og den har derfor stor rettslig tyngde. EMD endrer her sitt tidligere utgangspunkt fra at det avgjørende er om artiklene og bildene bidrar til en debatt av offentlig

---

⁹³ NOU 1977: 35, s. 46.

⁹⁴ von Hannover v. Germany, avsnitt 76.

⁹⁵ Case of von Hannover v. Germany (No. 2), EMD nr. 40660/08 og 60641/08.

⁹⁶ von Hannover v. Germany (No. 2), avsnitt 109.

interesse, til at dette kun er et første viktig kriterium. De viser til andre vurderingsmomenter som også må tas i betraktning. Tilsvarende standpunkt fulgte EMD videre opp i *Axel Springer AG v. Germany*⁹⁷ og *Ruusunen v. Finland*⁹⁸. I *Axel Springer*, som også er en storkammeravgjørelse, viser EMD til en rekke momenter som er relevante for avveiningen mellom ytringsfriheten og retten til privatliv. Her uttaler EMD at hvorvidt ytringen bidrar til en debatt av allmenn interesse kun er et "...initial essential criterion...".⁹⁹ Tilsvarende er også lagt til grunn i *Ruusunen v. Finland*. Her viser EMD til tidligere vurderinger som er gjort i *von Hannover v. Germany no. 2* og *Axel Springer AG v. Germany*, og til "...a number of criteria..." som er relevante i avveiningen der retten til ytringsfrihet og retten til privatliv må balanseres mot hverandre.¹⁰⁰ Om ytringen bidrar til en debatt av allmenn interesse er det første vurderingskriteriet. Det kan etter dette virke som om EMD har justert noe på retningen i avveiningen. Momentet "debate of general interest" er ikke lenger alene et avgjørende moment, men en del av en større helhetsvurdering hvor ytringsfriheten og retten til privatliv må veies opp mot hverandre.

Andre momenter EMD har lagt vekt på i avveiningen mellom retten til ytringsfrihet og retten til privatliv, er blant annet "how well-known is the person concerned and what is the subject of the report", "prior conduct of the person concerned", "method of obtaining the information and its veracity/circumstances in which the photographs were taken", "content, form and consequences of the publication", og "severity of the sanction imposed".¹⁰¹ Disse momentene behandles i det følgende.

8.2.2. "debate of general interest"

I *von Hannover v. Germany* la EMD til grunn at bildene og kommentarene om Carolines hverdag ikke bidro til en debatt av allmenn interesse ettersom formålet med informasjonen

---

⁹⁷ Case of *Axel Springer AG v. Germany*, EMD nr. 39954/08.

⁹⁸ Case of *Ruusunen v. Finland*, EMD nr. 73579/10.

⁹⁹ *Axel Springer AG v. Germany*, avsnitt 89-90.

¹⁰⁰ *Ruusunen v. Finland*, avsnitt 43.

¹⁰¹ *von Hannover v. Germany (No. 2)* avsnitt 109-114, *Ruusunen v. Finland* avsnitt 43, og *Axel Springer AG v. Germany* avsnitt 89-95.

var å tilfredsstillte nysgjerrige lesere, og at informasjonen utelukkende gjaldt en del av privatlivet.¹⁰² I mange tilfeller hvor foreldre publiserer informasjon om egne barn gis det også en form for informasjon om hverdagen og livet.¹⁰³ Ved at foreldre publiserer slik informasjon får man innsikt i hva barnet foretar seg, og det kan si noe om barnets ønsker, interesser og personlighet. Hensynet til barnets beste kan tale for at slik informasjon ikke bør være tilgjengelig på sosiale medier til skue for enhver, fordi slik informasjon ikke bidrar til en debatt av allmenn interesse. Hensynet til barnets beste tilsier at slik informasjon om barnet bør være forbeholdt barnets privatliv, og at barnets privatliv i slike tilfeller bør vernes.

På den annen side kan det tenkes at foreldre ønsker å eksponere egne barn på sosiale medier fordi de ønsker å skape debatt og interesse omkring et tema. Det kan være at foreldrene har et håp om å påvirke politikere og andre aktører i forbindelse med beslutninger om hvilke hjelpetiltak det offentlige kan tilby. Et eksempel er der foreldre forsøker å påvirke prisen på livsviktige medisiner slik at et barn med en medisinsk diagnose skal kunne få økt livskvalitet og livslengde.¹⁰⁴ Selv om slike ytringer taler sterkt for en krenkelse av barnets privatliv, kan det argumenteres for at ytringen bidrar til en debatt av allmenn interesse dersom ytringen har som formål å endre en tilstand. Det kan derfor argumenteres for at slike ytringer vil kunne være til barnets beste dersom eksponeringen fører til et press på politikere og andre aktører, slik at situasjonen for barnet kan bli endret til det bedre. Hensynet til barnets beste kan i slike tilfeller legitimere foreldrenes publisering av informasjon, selv om det kan være en krenkelse av barnets privatliv.

En del av innholdet i ytringsfriheten er å øke forståelsen for ulike temaer.¹⁰⁵ Dette kan være samfunnsproblemer knyttet til dyre medisiner som er avgjørende for menneskers livskvalitet, og som kan skape politisk debatt ved at foreldre publiserer informasjon om barna.¹⁰⁶ Dersom formålet med publiseringen er å opplyse mennesker og samfunnet, kan det legitimere at privatlivet til barnet blir eksponert. Slik informasjon må altså ha et samfunnsmessig formål.

---

¹⁰² von Hannover v. Germany, avsnitt 64-65.

¹⁰³ Hovlid (2016) s. 167.

¹⁰⁴ NRK: <https://www.nrk.no/norge/glad-for-at-linnea-far-halde-fram-med-livsviktig-medisin-1.13745413>.

¹⁰⁵ Smith (2011) s. 125.

¹⁰⁶ Eggen (2002) s. 349.

Førstvoterende i Big Brother-dommen¹⁰⁷ har uttalt at publisering av personlige forhold til personer som ikke har offentlige posisjoner er "...klart utanfor det området som reglane om ytringsfridom siktar på å regulere", og vidare at "EMK artikkel 10 skal verne samfunnsdebatten og demokratiet, og ikkje verne høvet til å leggje fram opplysningar om personlege forhold for privatpersonar, utan omsyn til om desse er kjende".¹⁰⁸ Privatlivet til barn har derfor et stort vern i de tilfellene hvor foreldre publiserer privat informasjon som ikke bidrar til en debatt av allmenn interesse. Hensynet til barnets beste taler for at privat informasjon om barnets liv ikke bidrar til en samfunnsdebatt, og at barnets privatliv i slike tilfeller bør ivaretas.

8.2.3. "how well-known is the person concerned and what is the subject of the report"

Det er også av betydning hvor velkjent personen er, og hva som er artikkelens tema. I von Hannover v. Germany (No. 2) uttalte EMD at det må skilles mellom private personer og personer som handler i en offentlig sammenheng, eksempelvis politikere, der sistnevnte må tåle et større inngrep i sitt privatliv fordi dens virke kan bidra til en debatt av offentlig interesse.¹⁰⁹ EMD har også uttalt at kjente personer må "...tolerate a greater degree of public scrutiny..." enn en vanlig person, selv om den publiserte informasjonen kan ha en negativ innvirkning på personen.¹¹⁰

I mange tilfeller hvor foreldre publiserer informasjon om egne barn vil barnet ikke være kjent for allmennheten. Det foreligger derfor ikke grunnlag for at samfunnet skal ha innblikk i barnets privatliv. Hensynet til barnets beste taler for at privatlivet til barnet bør ivaretas.

Det kan reises spørsmål ved de tilfellene hvor barnet blir kjent gjennom foreldrenes publisering. I slike tilfeller er det ikke barnet selv som har oppsøkt offentligheten. Hensynet til barnets beste taler for at barnets privatliv bør vernes. Selv om EMD legger til grunn at

---

¹⁰⁷ Rt. 2007 s. 687 (Big Brother-dommen).

¹⁰⁸ Big Brother-dommen, avsnitt 72 og 74.

¹⁰⁹ von Hannover v. Germany (No. 2), avsnitt 110.

¹¹⁰ Ruusunen v. Finland, avsnitt 47.

offentlige personer må tåle en større grad av innblanding i sitt privatliv, er barn en sårbar gruppe som trenger vern om sitt privatliv. Dette gjelder også tilfellene hvor barnet er kjent.

8.2.4. “prior conduct of the person concerned”

Den berørtes tidligere oppførsel er også av betydning. Selv om det tidligere har blitt publisert informasjon om eksempelvis privatliv til den berørte parten, så kan ikke det legitimere en fortsatt krenkelse av parten.¹¹¹ Hensynet til barnets beste taler for at foreldrene ikke gis en større rett til å publisere informasjon om barna, kun fordi de tidligere har gjort det. Det må hele tiden vurderes i hvilken grad publiseringen krenker barnets privatliv, og om publiseringen er av hensyn til barnets beste.

8.2.5. “method of obtaining the information and its veracity/circumstances in which the photographs were taken”

Måten informasjonen ble skaffet på og omstendighetene rundt innhentingene er også relevant. EMD har uttalt at det er av betydning om den avbildede ga sitt samtykke til publiseringen, og det må tas hensyn til ”...seriousness of the intrusion...”, altså alvorret av inntrengningen.¹¹²

Når barnet ikke er samtykkekompetent er det foreldrene som må samtykke til publiseringen på vegne av barnet. Det skal trolig mindre til for å anse et slikt samtykke fra foreldrene som en krenkelse av barnets rett til privatliv, enn i tilfeller hvor barnet er samtykkekompetent og foreldrene publiserer informasjon i strid med barnets samtykke.

EMD har videre uttalt at ”[t]he way in which the information was obtained and its veracity are also important factors”.¹¹³ Det innebærer at det er av betydning om barnet *vet* at foreldrene eksempelvis har avbildet det. Kanskje har foreldrene tatt bilde av barnet mens barnet sov for

---

¹¹¹ von Hannover v. Germany (No. 2) avsnitt 111, og Axel Springer AG v. Germany avsnitt 92.

¹¹² von Hannover v. Germany (No. 2), avsnitt 113.

¹¹³ Axel Springer AG v. Germany, avsnitt 93.

deretter å publisere det i sosiale medier. Det vil være en mer alvorlig inntrengning i barnets privatliv enn der barnet vet av det blir avbildet. Hensynet til barnets beste taler for at informasjon som er anskaffet på den måten i større grad må verne privatlivet, fordi det innebærer et mer alvorlig inngrep i barnets privatliv. Tilsvarende bør gjelde når foreldrene tar et bilde av barnet og barnet ikke ønsker å bli avbildet.

8.2.6. "content [...] of the publication"

Innholdet i informasjonen som blir publisert er også relevant for avveiningen. I Lokalhistorie¹¹⁴ var det spørsmål om det forelå en krenkelse av privatlivet til forfatterens ekskone ved at en lokalhistorisk bok blant annet hadde omtalt informasjon om ekskonen. Høyesterett kom til at det ikke var tilfellet. Høyesterett uttalte at spørsmålet beror på en vurdering av hvorvidt meddelelsen om de personlige forhold kan anses for å være rettsstridig.¹¹⁵ Relevante momenter i vurderingen var blant annet "...hvor nærgående og intim opplysningen er", og om den er "...negativ eller positiv for den som omtales...".¹¹⁶ Det var en objektiv vurdering, og den krenkende parts "...personlige opplevelse av å ha fått sitt privatliv krenket, er altså ikke tilstrekkelig til at det foreligger rettsstrid".¹¹⁷

I Big Brother-dommen tok Høyesterett stilling til om det var tale om "...personlege opplysningar som objektivt sett har ein viss grad av sensitivitet", og som omhandler privatlivets fred.¹¹⁸ Samlivsforhold og informasjon om at forholdet hadde tatt slutt var en slik type opplysning.¹¹⁹ Er opplysningene av en sensitiv art, taler det for at informasjonen er forbeholdt privatlivet.

Av dommene kan det sluttet at det har betydning hva slags informasjon foreldrene publiserer. Jo mer intim og nærgående informasjonen er og jo mer den utleverer barnet, desto mer taler

---

¹¹⁴ Rt. 2010 s. 258 (Lokalhistorie).

¹¹⁵ Lokalhistorie, avsnitt 54.

¹¹⁶ Lokalhistorie, avsnitt 56.

¹¹⁷ Lokalhistorie, avsnitt 58.

¹¹⁸ Big Brother-dommen, avsnitt 59.

¹¹⁹ Big Brother-dommen, avsnitt 61.

hensynet til barnets beste for at foreldrene bør begrense publiseringen av informasjon om egne barn, og at privatlivet bør vernes. Både sykdom og opplysninger som eksponerer barnets personlighet kan være intime og nærgående opplysninger. Begrepet ”helseforhold” er angitt som sensitive personopplysninger som har et særskilt vern etter personopplysningsloven § 2 nr. 8 bokstav c. Dette er i større grad krenkende opplysninger forbeholdt privatlivet. Informasjon om uskyldige hverdagsaktiviteter som ferier, middag og handleturer, er mindre utleverende enn informasjon om barnets helse, interesser og humør. Det er lettere å legitimere at foreldre kan ytre seg om slik informasjon.

Det forekommer at foreldre anonymiserer barnet ved å skjule ansiktet til barnet på bilder, eller ved å ikke gi informasjon som gjør at barnet kan identifiseres. Det kan anføres at slike tilfeller ikke eksponerer barnets privatliv i like stor grad, og at foreldrene derfor bør gis en større rett til å ytre seg. Hensynet til barnets beste taler i slike tilfeller ikke i samme grad mot en slik eksponering av barnet, ettersom barnet ikke er gjenkjennelig og det derfor ikke er like inngripende i barnets privatliv. Dette i motsetning til tilfeller hvor barnet kan gjenkjennes på gaten, og folk vet hvem barnet er grunnet foreldrenes eksponering av barnet i sosiale medier.

Opplysninger om barnet kan være positive eller negative. I saken hvor den svenske politikeren delte et bilde av sin sønn som lå på parkeringsplassen, kan hensynet til barnets beste tale for at dette er et bilde moren ikke burde delt på sosiale medier.¹²⁰ Bildet viste gutten i en trassig situasjon, og hans personlighet ble derfor eksponert på en negativ måte. Dersom bildet hadde vist en blid gutt på vei hjem fra barnehagen, ville innholdet i bildet hatt en mer positiv fremstilling av gutten. Det skal mer til for å argumentere for at et slikt bilde innebærer en krenkelse av barnets privatliv.

8.2.7. “form [...] of the publication”

Formen for publiseringen er også av betydning. Brukere av sosiale medier kan forholdsvis enkelt spre informasjon videre, fordi sosiale medier ofte er undergitt lite ytre kontroll som

---

¹²⁰ Aftenposten 1: <https://www.aftenposten.no/norge/i/orlEm/-Foreldre-bryter-daglig-barnekonvensjonen-om-barns-rett-til-privatliv>.

stopper eller sensurerer ytringer før de blir publisert.¹²¹ Sosiale medier kan derfor medføre stor spredningsfare. Både bilder og tekst er enkelt å dele videre, og delingspotensialet er stort. Jo større omfang informasjonen om barnet får, jo mer taler hensynet til barnets beste for at foreldrene bør være forsiktige med publiseringen. Det kan innebære en større krenkelse av barnets privatlivet når informasjon om barn publiseres på en åpen sosial profil, enn de tilfeller der kun et fåtall ser informasjonen. Jo fler som har tilgang til informasjon om barnet på sosiale medier, jo mer taler for at retten til publisering bør begrenses av hensyn til barnets beste og rett til privatliv. Dette må sees i sammenheng med de andre vurderingsmomentene.

8.2.8. “consequences of the publication”

I avveiningen mellom foreldres ytringsfrihet og barnets rett til privatliv må også konsekvensene og eventuelle negative følger av publiseringen vurderes. I *Ruusunen v. Finland* tok EMD stilling til de konsekvensene offentliggjøring av informasjon hadde for en person. Saken gjaldt et tilfelle der en tidligere kjæreste av den tidligere finske statsministeren hadde skrevet bok om sitt liv. Boken inneholdt intime beskrivelser om deres sexliv, og kvinnen hadde delt informasjon som statsministeren hadde holdt utenfor offentligheten. EMD kom til at ytringsfriheten måtte begrenses, og stilte seg bak begrunnelsen til den finske Høyesterett om at “...such information and hints and their unauthorized publication was conducive of causing the former Prime Minister suffering and contempt”.¹²² Informasjonen om partenes sexliv var av en slik art at det kunne medføre lidelse og negativitet for statsministeren, noe som tilsa at privatlivet måtte vernes.

Ved publisering av informasjon om egne barn, må foreldrene vurdere eventuelle konsekvenser som publisering kan ha for barnet. Konsekvensene for barnet vil være større jo mer utleverende og privat informasjonen er. Hensynet til barnets beste tilsier at foreldre må tenke på konsekvensene publiseringen kan ha for barnet fremover i tid. Informasjon som kan føre til negativitet og ”suffering and contempt” bør begrenses.

---

¹²¹ Wessel-Aas (2013) s. 21-22.

¹²² *Ruusunen v. Finland*, avsnitt 51-52.

Det kan stilles spørsmål ved om tilsynelatende harmløs informasjon om barnet kan få negative følger for barnet. Bilder av barnet kan tenkes å havne i gale hender, og manipuleres og brukes i onde hensikter.¹²³ Bilder og informasjon om barn som er lagt ut på sosiale medier kan i ettertid og i løpet av barnets oppvekst tenkes å bli brukt mot barnet. I verste fall kan informasjonen utsette barnet for mobbing etter hvert som barnet vokser opp, og av for eksempel medelever eller kollegaer som kommer over informasjon fra personens barndom.¹²⁴ Derfor er det viktig at foreldre tenker over konsekvensene av publiseringen. Jo verre konsekvenser publiseringen har eller kan ha for barnet, jo mer taler hensynet til barnets beste for at foreldrenes rett til å ytre seg bør begrenses for å ivareta barnets privatliv. Her vil også typen informasjon være av betydning.

Sosiale medier er et foreløpig nytt fenomen. Man vet enda ikke hvilke konsekvenser publisering kan ha for barnet. Barn som vokser opp i dag med foreldre som eksponerer dem er stort sett unge, og det er vanskelig å forutsi hvordan de vil reagere på eksponeringen når de vokser opp. Personvernkommissjonen uttaler at "...voksne må tenke seg om før de tar irreversible valg på vegne av barn".¹²⁵ Hensynet til barnets beste taler derfor for at foreldre i stor grad bør tenke på de konsekvensene publiseringen kan ha for barnet, og derfor begrense publiseringen.

I enkelte tilfeller kan selve publiseringen i seg selv føre til at barnets rett til privatliv krenkes. Dette kan være tilfellet når barnets sykdom eksponeres. Dersom formålet bak foreldrenes publisering kan føre til positive konsekvenser for barnet, eksempelvis ved at barnet får medisiner som det trenger, kan hensynet til barnets beste legitimere publisering av informasjon om barnet fordi publiseringen kommer barnet til gode.

---

¹²³ NOU 2009: 1, s. 137.

¹²⁴ Allstrin (2015) s. 213.

¹²⁵ NOU 2009: 1, s. 137.

8.2.9. “severity of the sanction imposed”

Arten og alvorlighetsgraden av pålagte sanksjoner er et siste moment EMD vektlegger, og som får betydning for forholdsmessighetsvurderingen og inngrepet i ytringsfriheten.¹²⁶ Sanksjonene må være berettiget i lys av de øvrige vurderingsmomentene.¹²⁷ Det vil være vanskelig å si noe om dette momentet ettersom man foreløpig ikke har sett problemstillingen oppgaven tar for seg i praksis. Det kan likevel tale for at eventuelle sanksjoner foreldre pålegges må være forholdsmessig sett i lys av de øvrige vurderingsmomentene og den krenkelsen de har påført barnet sitt.

8.2.10. Oppsummering

Det er ofte vanskelig å forutsi på forhånd om det er barnets rett til privatliv eller foreldrenes rett til ytringsfrihet som vil vinne frem i det enkelte tilfellet. Hensynet til barnets beste og barnets rett til privatliv må avveies mot foreldrenes rett til å ytre seg. Flere hensyn og momenter utledet av rettspraksis er av betydning for konklusjonen. Det kan derfor være vanskelig å gi sikre svar på hvilke publiseringer av barn i sosiale medier som bør tillates, og hvilke publiseringer som ikke bør tillates. Ytterligere komplisert blir avveiningen når barnet blir syv år, og selv får samtykkekompetanse. Disse spørsmålene vil drøftes i det følgende.

9. Retten til med- og selvbestemmelse

9.1. Innledning

Oppgaven har til nå tatt for seg tilfellet der foreldrene har samtykkekompetansen fordi barnet er under syv år. Når barnet selv blir samtykkekompetent kommer retten til med- og selvbestemmelse med i avveiningen mellom barnets rett til privatliv og foreldrenes rett til

---

¹²⁶ Axle Springer AG v. Germany, avsnitt 95.

¹²⁷ Axle Springer AG v. Germany, avsnitt 109.

ytringsfrihet. Retten til med- og selvbestemmelse følger av barneloven §§ 31 og 33. Oppgaven vil i det videre ta utgangspunkt i disse bestemmelsene.

9.2. Barneloven §§ 31 og 33

Foreldreansvaret skal utøves innenfor de grensene barneloven §§ 31 og 33 setter, jf. barneloven § 30 første ledd. Barneloven § 31 regulerer barnets medbestemmelsesrett, mens § 33 regulerer barnets selvbestemmelsesrett.

Det følger av barneloven § 31 første ledd første setning at etter hvert som barnet danner seg egne synspunkt ”skal” foreldrene høre barnets mening før de tar avgjørelser angående barnets ”personlege forhold”. Begrepet ”personlege forhold” omfatter ikke-økonomiske forhold som drøftet under punkt 5.5. Barnets mening ”skal” tillegges vekt ut ifra barnets alder og modenhet, jf. barneloven § 31 første ledd andre setning. Barnets rett til å bli hørt er også nedfelt i Barnekonvensjonen art. 12 nr. 1 der det står at barn som er i stand til å danne seg egne synspunkter ”skal” få ”...retten til fritt å gi uttrykk for disse synspunkter i alle forhold som vedrører barnet...”, og synspunktet skal tillegges vekt ut i fra barnets ”...alder og modenhet”. Bestemmelsen gir uttrykk for barnets medbestemmelsesrett, og er et av fire generelle prinsipper som Barnekonvensjonen gir uttrykk for.¹²⁸ Prinsippet har nær sammenheng med prinsippet om barnets beste, da barnets mening vil gi indikasjoner på hva som er til barnets beste.¹²⁹ Medbestemmelsesretten er en ubegrenset rett som barna har, jf. vilkåret ”skal”. Medbestemmelsesretten er også nedfelt i Grunnloven § 104 første ledd siste setning.

Barneloven § 31 går etter sin ordlyd noe lenger i sitt vern enn Grunnloven § 104 og Barnekonvensjonen art. 12, ettersom den har fastsatt visse aldersgrenser som har betydning for barnets medbestemmelsesrett. Etter barneloven § 31 andre ledd første setning ”skal” barn på syv år og yngre barn som kan danne egne synspunkter, ”...få informasjon og høve til å seie meininga si før det blir teke avgjerd om personlege forhold for barnet...”. Barnets mening skal tillegges ”stor” vekt når barnet har fylt 12 år, jf. barneloven § 31 andre ledd siste setning.

---

¹²⁸ Høstmælingen m.fl. (2016) s. 92-93.

¹²⁹ Høstmælingen m.fl. (2016) s. 95.

Barnekomiteen har på sin side frarådet nasjonale myndigheter i å fastsette aldersgrenser, ettersom de mener det kan begrense barnets rett til å si sin mening i personlige forhold.¹³⁰

Barnets rett til å bli hørt skal gjelde gjennom hele barndommen, men innenfor grensene som følger av barnets modenhet og alder.

Reglene om barnets medbestemmelsesrett får betydning for alle forhold hvor barn er involvert. Formålet med barns rett til medbestemmelse er at barnet selv skal få være med på å påvirke avgjørelser som angår dem selv.¹³¹

Den andre begrensningen i foreldreansvaret er barnets selvbestemmelsesrett som fremgår av barneloven § 33. Verken Barnekonvensjonen art. 12 eller andre konvensjonsbestemmelser hjemler barnets rett til selvbestemmelse.¹³² Etter barneloven § 33 skal barnet gis en større "sjølvråderett" frem mot fylte 18 år. I dette ligger at barnet skal kunne bestemme mer og mer selv, jo eldre barnet blir. Bestemmelsen gir uttrykk for prinsippet om en "gradvis selvbestemmelsesrett".¹³³ Formålet med selvbestemmelsesretten er at barnet skal bestemme over seg selv, og treffe avgjørelser som gjelder en selv.¹³⁴ Selvbestemmelsesretten må sees i sammenheng med barnets modenhet og alder, og etter hvert som barnet på en forsvarlig måte kan ivareta sine interesser vil selvbestemmelsesretten utkonkurrere foreldrenes bestemmelsesrett.¹³⁵

Når barnet har rett til å si sin mening og bestemme selv, kan det sette begrensninger for foreldrenes rett til å publisere informasjon om barnet. Viktige problemstillinger som da oppstår er knyttet til barnets medbestemmelsesrett og selvbestemmelsesrett som skranke for foreldrenes publiseringsrett.

---

¹³⁰ Komitéen for barns rettigheter, kommentar nr. 12 (2009), s. 9 avsnitt 21.

¹³¹ Høstmølingen m.fl. (2016) s. 92.

¹³² Høstmølingen m.fl. (2016) s. 93.

¹³³ Aasen (2008) s. 10.

¹³⁴ Aasen (2008) s. 9.

¹³⁵ Norsk lovkommentar, barneloven § 33, note 82.

9.3. Barnets medbestemmelsesrett som skranke for foreldrenes publiseringsrett

Som følge av barnets medbestemmelsesrett, jf. barneloven § 31, må foreldrene som utgangspunkt alltid spørre barnet om barnets mening før de fatter avgjørelser på vegne av barnet. Dette viser at barnets rett til medbestemmelse nyter et sterkt vern i lovgivningen. Foreldre kan ikke på egen hånd avgjøre om det skal publiseres informasjon om barnet, fordi barnet skal være en beslutningstaker sammen med foreldrene.¹³⁶ Informasjonen angår barnets privatliv, og hensynet til barnets beste taler for at barnet skal få si sin mening. Barnets medbestemmelsesrett setter derfor en skranke for foreldrenes rett til å publisere informasjon om egne barn i sosiale medier. Utgangspunktet må følgelig være at foreldre ikke kan publisere informasjon om egne barn før de har latt barnet få uttale seg og hørt dets mening.

Hensynet til barnets beste tilsier at det må innfortolkes en plikt for foreldrene til å gi informasjon til barnet på en slik måte at barnet gis en mulighet til å danne seg et synspunkt og komme med en mening, før foreldrene tar en avgjørelse som gjelder barnet, jf. barneloven § 31 første ledd første setning, og andre ledd første setning. Dette for at barnet skal kunne bruke sin medbestemmelsesrett.

Det er riktignok en viss modifikasjon i barnets rett til å bli hørt. Barnets mening og synspunkt skal tillegges vekt ut i fra barnets alder og modenhet. Dette vil bero på en konkret vurdering i hvert enkelt tilfelle. Barn er utviklet forskjellig og vil ut i fra sin alder og modenhet ha ulike forutsetninger for å kunne gi uttrykk for sin mening. Barnets alder og modenhet er med på å avgjøre for hvor stor vekt barnets mening skal tillegges, jf. barneloven § 31 første ledd andre setning. Når barnet blir eldre får det en større forståelse for den informasjonen som foreldrene publiserer. Hensynet til barnets beste tilsier derfor at barnets mening må tillegges større vekt jo eldre og mer modent barnet blir. Dette kommer til uttrykk i barneloven § 31 andre ledd, som uttaler at barnet ”skal” få muligheten til å si sin mening når det er fylt syv år, og at barnets mening skal tillegges ”stor vekt” når barnet er fylt tolv år. Alder og modenhet fritar ikke foreldrene fra å spørre om barnets mening. Små barn må også få muligheten til å si sin mening.

---

¹³⁶ Allstrin (2015) s. 214.

Som følge av at barn har rett til å si sin mening, kan de også samtykke til at foreldrene kan publisere informasjon om dem. I slike tilfeller vil foreldrene ha rett til å publisere informasjon om barnet. På den annen side kan det tenkes tilfeller hvor barnet ikke gir sitt samtykke til at foreldrene kan publisere informasjon om dem. Det kan være fordi barnet oppfatter publiseringen som en invasjon av sitt privatliv, eller fordi informasjonen gjør at barnet blir flaut og får vondt. Dette reiser spørsmål om i hvilken grad foreldre må legge vekt på barnets mening. Barnet skal være med på å fatte beslutningen, og derfor må foreldrene vektlegge barnets mening.¹³⁷ Hensynet til barnets beste taler for at barnet må få være med på å påvirke de publiseringer foreldrene foretar, ettersom det er barnets privatliv som blir utlevert i sosiale medier. En annen viktig grunn til at foreldrene i slike tilfeller må vektlegge barnets mening er at forholdet mellom barn og foreldre beror på tillitt. Dersom foreldrene ikke tar hensyn til barnets mening kan barnet oppfatte det som et brudd på tilliten.

Medbestemmelsesretten gir ikke foreldre en plikt til å etterkomme barnets mening. De skal kun "...leggje vekt på det barnet meiner...", jf. barneloven § 31 første ledd andre setning. Der barnet ikke ønsker at foreldrene skal publisere informasjon om dem, er det av stor betydning hva slags informasjon det er tale om. Det vises i den forbindelse til avveiningsmomentene som det er gjort rede for i punktene 8.2.2-8.2.9, og som får betydning også i dette tilfellet. Eksempelvis vil hensynet til barnets beste tale for at foreldrene bør tillegge barnets mening større vekt i de tilfellene hvor barnet ikke samtykker til publisering fordi informasjonen er utleverende, eller der informasjonen kan få vonde konsekvenser for barnet. Dette fordi informasjonen omhandler barnets privatliv.

I de tilfellene hvor barnet er anonymisert og allmennheten ikke kan identifisere barnet, er det større grunn til at foreldrene kan publisere informasjon om barnet, selv om barnet ikke samtykker. Det må tas i betraktning de tilfeller der ulike forhold taler for at foreldrene bør ha rett til å ytre seg, eksempelvis der ytringen kan bidra til en debatt og en endret tilstand for barnet. Slike tilfeller kan legitimere publisering i strid med barnets samtykke. Hensynet til barnets beste vil hele tiden legge føringer for vurderingen.

---

¹³⁷ Allstrin (2015) s. 214.

I tillegg til å ta hensyn til barnet må det også tas hensyn til foreldrenes ønsker om å publisere informasjon om egne barn.¹³⁸ Foreldrene kan ha ulike tanker og formål med publiseringen. Hvis publiseringen er begrunnet i foreldrenes ønske om å vise frem barnet sitt, taler hensynet til barnets beste for at barnets manglende samtykke må tillegges stor vekt.¹³⁹ I slike tilfeller må barnets interesser avveies mot foreldrenes, og hensynet til barnet tilsier at barnets rettigheter bør ha prioritet fremfor foreldrenes interesser ettersom det er barnets privatliv som publiseringen i stor grad angår.¹⁴⁰

9.3.1. Oppsummering

Barnet har rett til å si sin mening før foreldrene publiserer informasjon om barnet på sosiale medier, og meningen skal tillegges vekt. Særlig viktig er det at barna skal "...ha mulighet til å påvirke hvilken informasjon som er relevant for hva, hvem og i hvilken situasjon".¹⁴¹ Barnets medbestemmelsesrett kan derfor legge føringer på hva foreldrene kan publisere av informasjon om dem i sosiale medier. Så lenge barnet har gitt uttrykk for sin mening og foreldrene vurderer at publisering ikke strider mot hensynet til barnets beste, kan det legitimere at foreldre kan publisere informasjon om egne barn i sosiale medier. Det avgjørende er at foreldrene legger til rette for at barnet kan være med på å bestemme ut i fra sin modenhet og alder, og at foreldrene respekterer at "...barnet skal være *en* av beslutningstakerne".¹⁴² Medbestemmelsesretten kommer derfor inn som en viktig begrensende faktor for foreldrenes publiseringsrett.

9.4. Barnets selvbestemmelsesrett som skranke for foreldrenes publiseringsrett

Selvbestemmelsesretten, jf. barneloven § 33, gir barnet større selvstendighet, og er særlig ment å omfatte tilfeller hvor barnet eksempelvis kan bestemme hva slags klær barnet skal gå

---

¹³⁸ NOU 1977: 35, s. 46.

¹³⁹ Allstrin (2015) s. 213.

¹⁴⁰ NOU 1977: 35, s. 46.

¹⁴¹ NOU 2009: 1, s. 128.

¹⁴² Allstrin (2015) s. 214.

kledd i, og hvem barnet skal leke med.¹⁴³ Selvbestemmelsesretten må også omfatte muligheten til å bestemme i de tilfeller hvor foreldre publiserer informasjon om barna i sosiale medier. Jo eldre og mer modent barnet er, jo mer taler hensynet til barnets beste for at barnet skal gis en større rett til å bestemme over eget privatliv. Dette kan begrense foreldrenes rett til å publisere informasjon om barna.

Barnets selvbestemmelsesrett må sees i sammenheng med barnets medbestemmelsesrett. Barnet kan gi uttrykk for at det ikke ønsker at foreldrene skal publisere informasjon om seg. I de tilfeller må foreldrene vektlegge barnets mening i tråd med medbestemmelsesretten, men selvbestemmelsesretten vil også få betydning. Hvis barnet ikke samtykker til publisering, vil hensynet til barnets beste tale for at barnet selv bør få bestemme i hvor stor grad foreldrene kan publisere informasjon om barnet i sosiale medier. Barnet må kunne bestemme over eget privatliv jo eldre og mer modent det blir, herunder også nekte foreldrene å publisere informasjon om barnet. Dersom barnet er sytten år vil barnets alder og forutsatte modenhet normalt tilsi at barnet i større grad skal få bestemme over hvorvidt foreldre kan publisere informasjon om barnet, enn når barnet er åtte år. En syttenåring har en større forståelse av hva publiseringen innebærer, og bør derfor ha en større rett til å bestemme omfanget av publiseringen av informasjon om eget privatliv.

Barnets selvbestemmelsesrett må gjelde områder som ligger innenfor foreldrenes omsorgsplikt, slik at omsorgsplikten setter grenser for selvbestemmelsesretten.¹⁴⁴

Selvbestemmelsesretten forutsetter også at barnet kan "...ivareta sine egne interesser på en forsvarlig måte...", og dette må vurderes på bakgrunn av barnets alder og modenhet.¹⁴⁵

Barnet kan derfor ikke i alle tilfeller bestemme at foreldrene ikke kan publisere informasjon om det. Det kan tenkes tilfeller hvor ulike grunner legitimerer at foreldre kan publisere informasjon om egne barn, selv om barnet ikke ønsker det og det strider mot barnets rett til privatliv. Vurderingen må foretas på bakgrunn av de avveiningsmomentene som det vises til i punktene 8.2.2-8.2.9. Ulike forhold kan tilsi at publiseringens informasjon faller inn under foreldrenes omsorgsplikt, og særlig dersom barnet ikke selv kan ivareta egne interesser. Ettersom det er foreldrene som til syvende og sist må ivareta barnets beste, kan det i enkelte

---

¹⁴³ NOU 1977: 35, s. 124.

¹⁴⁴ Norsk lovkommentar, barneloven § 33, note 82.

¹⁴⁵ Norsk lovkommentar, barneloven § 33, note 82.

tilfeller være til barnets beste at foreldrene publiserer informasjon om barnet. Jo verre informasjonen om barnet er, desto mer taler likevel hensynet til barnets beste for at barnet i større grad bør få bestemme over sitt privatliv og publiseringen av det, og følgelig begrense foreldrenes publiseringsrett.

9.4.1. Oppsummering

Barnets selvbestemmelsesrett og hensynet til barnets beste taler for at barnet skal ha mulighet til selv å bestemme over publisering av informasjon om dem selv, jo eldre og mer modent barnet blir. Barnets selvbestemmelsesrett kommer derfor inn som en begrensning i foreldreansvaret. Barnets selvbestemmelsesrett er likevel ikke avgjørende for foreldrene i alle situasjoner, ettersom foreldrene har rettigheter i kraft av sitt foreldreansvar. Dette ansvaret innebærer å ta avgjørelser som er til det beste for barnet, og det kan derfor åpne for at foreldrene kan ha rett til å ytre seg ved å publisere informasjon i strid med barnets ønske, og at foreldrene må bestemme på vegne av barnet. Dette er en konkret vurdering, og hensynet til barnets beste vil legge føringer for resultatet.

9.5. Betydningen av at barnets samtykke ikke har blitt innhentet

Viktigheten av barns rett til å si sin mening kommer blant annet til uttrykk i HR-2016-336-U. Her kom Høyesteretts ankeutvalg frem til at det forelå en saksbehandlingsfeil ettersom en 13 år gammel gutt ikke hadde fått gitt uttrykk for sin mening. Avgjørende i saken var at det gjaldt hans personlige forhold, nemlig besøksforbud av hans far. Det var kun morens forklaring som var formidlet til retten, og avgjørelsen bygget på den uttalelsen. Ankeutvalget kom til at tingrettens og lagmannsrettens avgjørelser måtte oppheves, fordi "...lagmannsretten ikke hadde et forsvarlig grunnlag for avgjørelse av anken...".¹⁴⁶ Dommen illustrerer viktigheten av at barn skal få si sin mening, og betydningen av at barnets rettighet ikke har blitt etterfulgt.

---

¹⁴⁶ HR-2016-336-U, avsnitt 20.

Foreldrene må tilnærme seg barnet på en slik måte at barnet gis mulighet til å forstå hva det skal danne seg en oppfatning om. Dersom det ikke blir gjort får barnet ikke anledning til å uttale seg og ytre sin mening, og dette vil være en krenkelse av barnets medbestemmelsesrett. Tilsvarende gjelder der barnet gradvis skal få bestemme i lys av selvbestemmelsesretten, men der foreldrene ikke legger til rette for det. I *Giorgi Nikolaishvili v. Georgia*, som gjelder generelt og ikke bare barn, uttalte EMD at "...the publication of a photograph, without the consent of its owner, even if this act is devoid of any specific aim, constitutes an interference under Article 8 of the Convention...".¹⁴⁷ Dommen taler for at det ikke foreligger et gyldig samtykke når barnet ikke har fått sagt sin mening i de tilfellene hvor barnet er samtykkekompetent. Dette er heller ikke til barnets beste ettersom publiseringen angår barnets privatliv.

Dersom man ser spørsmålet på et mer overordnet nivå kan resultatet stille seg annerledes. Ved avveiningen mellom foreldrenes ytringsfrihet og barnets rett til privatliv kan en komme til at det foreligger et gyldig samtykke selv om barnets samtykke ikke er innhentet. I slike tilfeller kan foreldrenes rett til å ytre seg legitimere en rett til å publisere informasjon om barnet uten å ha innhentet barnets samtykke, eksempelvis dersom foreldrenes handling vil være til barnets beste. Det vises til avveiningsmomentene nevnt i punktene 8.2.2-8.2.9. I slike tilfeller vil det ikke nødvendigvis foreligge en krenkelse av barnets rettigheter at barnets uttrykkelige samtykke ikke har blitt innhentet.

9.5.1. Oppsummering

Når foreldrene ikke har gitt barnet mulighet til å si sin mening, og foreldrene heller ikke har innhentet et samtykke, vil det i mange tilfeller tale for at det ikke foreligger gyldig grunnlag for foreldrene til å publisere informasjon om barnet i sosiale medier. Dette kan stille seg annerledes i tilfeller hvor spørsmålet må vurderes på et mer overordnet nivå, og der ytringsfriheten kan legitimere at foreldrene publiserer informasjon uten barnets samtykke.

---

¹⁴⁷ *Giorgi Nikolaishvili v. Georgia*, avsnitt 121.

10. De lege ferenda – er barnet tilstrekkelig vernet mot foreldrenes publisering?

Barns vern mot at foreldre publiserer informasjon om dem i sosiale medier er et tema som er lite berørt i norsk rett. En grunn kan være at barna som eksponeres fortsatt er små, og at man derfor enda ikke har sett hvilke konsekvenser dette kan ha for dem. Det gjør at det er vanskelig å forutse de fremtidige virkningene av publiseringen. Det er derfor knyttet mye usikkerhet til barnets rettsvern på dette området i dag. De overordnede reglene i EMK og Grunnloven gir et visst vern, men det er mange faktorer som må trekkes inn i vurderingen. Det blir interessant å følge med på utviklingen her, etter hvert som barna blir eldre og er innforstått med foreldrenes publiseringer. Kanskje får Norge et tilfelle som Østerrike hadde i 2015, der en datter saksøkte foreldrene for å få dem til å fjerne bilder av henne som barn som foreldrene hadde publisert på Facebook.¹⁴⁸

I 2012 trådte en ny bestemmelse i personopplysningsloven § 11 tredje ledd i kraft.¹⁴⁹ Det forelå bred enighet blant flere høringsinstanser om at barns personvern måtte styrkes gjennom egne, selvstendige regler.¹⁵⁰ Det ble derfor tatt inn et tredje ledd i personopplysningsloven § 11, hvor det står at "[p]ersonopplysninger som gjelder barn, skal ikke behandles på en måte som er uforsvarlig av hensyn til barnets beste". Formålet med bestemmelsen var å styrke barns rettsstilling.¹⁵¹ Bestemmelsen kan tolkes som en begrensning i foreldres rett til å publisere informasjon om egne barn. Et problem med bestemmelsen er at den retter seg mot de mer "...klanderverdige disposisjoner og behandlinger...".¹⁵² Kjernen for bestemmelsen er de situasjoner som er "...åpenbart krenkende for barnet", for eksempel dersom foreldre publiserer opplysninger som er belastende for barnet, som helseforhold og barnefordelingssaker.¹⁵³ Bestemmelsen skal omfatte forhold hvor det foreligger "...åpenbare

---

¹⁴⁸ Aftenposten 2: <https://www.aftenposten.no/digital/Saksoker-foreldrene-for-pinlige-barnebilder-pa-nett-275b.html>.

¹⁴⁹ Meld. St. 11 (2012-2013) Personvern – utsikter og utfordringar, s. 16.

¹⁵⁰ Prop. 47 L, s. 16.

¹⁵¹ Prop. 47 L, s. 18.

¹⁵² Prop. 47 L, s. 18.

¹⁵³ Prop. 47 L, s. 18.

tilsidesettelser av barns interesser”.¹⁵⁴ Terskelen for å anvende bestemmelsen er altså høy. Dette gjør at det vil være vanskelig å anvende bestemmelsen på saker som er mindre graverende, men som likevel vil kunne være i strid med barnets krav på privatliv når foreldre publiserer informasjon om dem.

I 2018 trer den nye personvernforordningen¹⁵⁵ i kraft. Som følge av den nye personvernforordningen kom Justis- og beredskapsdepartementet med en høringsuttalelse til en ny personopplysningslov og gjennomføring av forordningen i norsk rett.¹⁵⁶ Departementet uttaler at forordningen etter deres vurdering ikke åpner for å videreføre personopplysningsloven § 11 tredje ledd.¹⁵⁷ I saker hvor foreldres publisering av informasjon om egne barn strider mot personopplysningsloven § 11 tredje ledd, kan Datatilsynet i dag pålegge sletting av informasjonen.¹⁵⁸ Med den nye forordningen mister Datatilsynet denne hjemmelen til inngripen, og om Datatilsynet kan gripe inn i uforsvarlige tilfeller må deretter ”...etter departementets syn vurderes konkret i det enkelte tilfellet.”¹⁵⁹ Ved at bestemmelsen ikke blir videreført viser det viktigheten av å få på plass andre regler som mer spesifikt dreier seg om barns personvern og privatliv. I Høringsnotatet nevnes de tilfeller hvor foreldre publiserer personopplysninger på vegne av egne barn ved selv å ha gitt samtykke.¹⁶⁰ Dette er dermed en problemstilling departementet er kjent med. At verken den nye forordningen eller den nye personopplysningsloven tar høyde for dette er etter min mening oppsiktsvekkende, særlig sett i lys av sosiale mediers fremvekst. Blant annet har Redd Barna bedt om bedre virkemidler for å ivareta barns personvern og rettigheter mot foreldre som eksponerer sine barn i sosiale medier, fordi bestemmelsen ikke videreføres.¹⁶¹

Et overordnet vern barnet har er retten til privatliv og retten til barnets beste, som vi har sett fungerer som komplementære rettsregler i den situasjonen denne oppgaven tar opp. Nasjonale

---

¹⁵⁴ Prop. 47 L, s. 41.

¹⁵⁵ Personvernforordning 2016/679.

¹⁵⁶ Høringsnotat om ny personopplysningslov 06.07.17.

¹⁵⁷ Høringsnotat om ny personopplysningslov 06.07.17, s. 115.

¹⁵⁸ Høringsnotat om ny personopplysningslov 06.07.17, s. 115.

¹⁵⁹ Høringsnotat om ny personopplysningslov 06.07.17, s. 115.

¹⁶⁰ Høringsnotat om ny personopplysningslov 06.07.17, s. 115.

¹⁶¹ Høringssvar fra Redd Barna 16.10.17, s. 1-2.

og internasjonale bestemmer som skal ivareta barnets rett til privatliv er generelle, og bestemmelsene må tolkes med barnets beste for øye. Regelverket om rett til privatliv tar ikke for seg barns vern av privatlivet når foreldre krenker dem og deres rettigheter, men kun retten på privatliv. Det blir opp til domstolene å tolke i hvilken grad retten til privatliv gir barnet et tilstrekkelig vern mot at foreldre publiserer informasjon om dem i sosiale medier og krenker dem. Faren med slike vurderinger er at de kan bli for generelle i den grad at de ikke ivaretar barnet i tilstrekkelig grad. I takt med sosiale mediers fremvekst bør det vurderes om man skal opprette egne konkrete bestemmelser der vern av barnet i sosiale medier fremgår mer eksplisitt.

Hva gjelder foreldrenes samtykkekompetanse så reiser det særlige spørsmål. Det er problematisk når det er foreldrene som har samtykkekompetansen til å publisere informasjon om egne barn, og det samtidig er de som krenker barnets rettigheter. En mulighet kan derfor være å begrense foreldrenes rett til å publisere informasjon om barnet, for eksempel ved at de ikke kan publisere informasjon om barnet før barnet er syv år og selv er samtykkekompetent. En annen mulighet kan være å innføre regler der foreldrene kun kan samtykke overfor en tredjepart som vurderer om publisering kan skje. Eventuelt kan det vurderes hvorvidt det skal oppstilles regler som totalt begrenser foreldrenes samtykkekompetanse til å publisere informasjon om egne barn i sosiale medier, slik at det kun er barnet som har samtykkekompetansen.¹⁶² Disse forslagene vil nok være å gå noe langt, og et slikt regelverk vil kunne bli for rigid. I tillegg vil en slik begrensning påvirke de tilfellene hvor foreldre ønsker å skape debatt om et tema, og hvor debatten er av hensyn til barnets beste. Slike begrensninger kan også være en inngripen i foreldrenes og barnets rett til respekt for sitt familieliv etter Grunnloven § 102 og EMK art. 8. Det er etter min mening likevel ikke tvilsomt at regelverket som gir foreldrene samtykkekompetanse bør gjennomgås og eventuelt fornyes.

Selv om barnets med- og selvbestemmelsesrett begrenser foreldrenes rett til å publisere opplysninger om egne barn, kan det stilles spørsmål ved om foreldre faktisk er klar over barnas rettigheter og de begrensningene det har overfor foreldrenes rettigheter.¹⁶³ Det samme gjelder hensynet til barnets beste og det forhold at hensynet må vurderes i alle avgjørelser

---

¹⁶² Smith (2011) s. 122.

¹⁶³ Allstrin (2015) s. 219.

som angår barn. Det kan også stilles spørsmål om i hvilken grad foreldre faktisk legger til rette for at barnets rettigheter blir ivaretatt. Det er derfor et stort behov for at foreldre kan få bedre og mer informasjon om barns rettigheter, slik at barns rettsvern på den måten kan bedres.¹⁶⁴ Utfordringen er at dette kan være vanskelig i praksis.

Det er altså begrenset hva som finnes av lover og bestemmelser angående barns vern mot at foreldre publiserer informasjon om dem i sosiale medier. Generelle regler vil raskt føre til lite forutsigbarhet, men det vil også føre til lite presis informasjon for foreldrene og hvordan de skal vurdere og etterleve reglene.¹⁶⁵ Så lenge foreldre kan krenke barnets rettigheter ved å publisere informasjon om dem i sosiale medier vil det være behov for et bedre regelverk. Det bør derfor utformes mer spesifikke regler for å verne barna mot foreldrenes eksponering. Formålet må være å styrke barnas rettssikkerhet og ivareta deres rettigheter. Det kan etter min mening ikke sies at dagens regelverk i tilstrekkelig grad ivaretar barnets rettssikkerhet og rettigheter.

---

¹⁶⁴ Allstrin (2015) s. 219.

¹⁶⁵ NOU 2009: 1, s. 145.

11. Litteraturliste

11.1. Lover

Lov 26. mars 2010 nr. 9 om vergemål (vergemålsloven)

Lov 14. april 2000 nr. 31 om behandling av personopplysninger (personopplysningsloven)

Lov 21. mai 1999 nr. 30 om styrking av menneskerettighetenes stilling i norsk rett (menneskerettsloven)

Lov 21. mai 1999 nr. 30 om styrking av menneskerettighetenes stilling i norsk rett (menneskerettsloven) vedlegg 2; Den europeiske menneskerettskonvensjon med protokoller (norsk oversettelse) (EMK)

Lov 21. mai 1999 nr. 30 om styrking av menneskerettighetenes stilling i norsk rett (menneskerettsloven) vedlegg 8; FNs konvensjon om barnets rettigheter med protokoller (norsk oversettelse) (Barnekonvensjonen)

Lov 17. juli 1992 nr. 100 om barneverntjenester (barnevernloven)

Lov 8. april 1981 nr. 7 om barn og foreldre (barnelova)

Lov 12. mai 1961 nr. 2 om opphavsrett til åndsverk m.v. (åndsverkloven)

17. mai 1814 Kongeriket Noregs grunnlov (Grunnlova)

11.2. Forarbeider

NOU 2009: 1

NOU 2009:1 Individ og integritet – Personvern i det digitale samfunnet. Utredning fra Personvernkommissjonen.

NOU 2008: 9	NOU 2008: 9 Med barnet i fokus – en gjennomgang av barnelovens regler om foreldreansvar, bosted og samvær.
NOU 1999: 27	NOU 1999: 27 ”Ytringsfrihed bør finde sted” – Forslag til ny Grunnlov § 100.
NOU 1977: 35	NOU 1977: 35 Lov om barn og foreldre (barneloven). Sitert fra Lovdata med deres sidehenvisninger.
Meld. St. 11 (2012-2013)	Meld. St. 11 (2012-2013) Personvern – utsikter og utfordringar.
Prop. 47 L	Prop. 47 L (2011-2012) Endringer i personopplysningsloven.
Dokument 16 (2011-2012)	Dokument 16 (2011-2012). Rapport til Stortingets presidentskap fra Menneskerettighetsutvalget om menneskerettigheter i Grunnloven. Rapport fra Menneskerettighetsutvalget om menneskerettigheter i Grunnloven, avgitt 19. desember 2011.
Ot.prp. nr. 92 (1998-1999)	Ot.prp. nr. 92 (1998-1999) Om lov om behandling av personopplysninger (personopplysningsloven). Sitert fra Lovdata med deres sidehenvisninger.

11.3. Rettspraksis

11.3.1. Nasjonal rettspraksis

- HR-2016-336-U
- HR-2016-2554-P (Holship-dommen)
- Rt. 2015 s. 93 (Maria-dommen)
- Rt. 2010 s. 258 (Lokalhistorie)
- Rt. 2007 s. 687 (Big Brother-dommen)

11.3.2. Internasjonal rettspraksis

Amann v. Switzerland	Case of Amann v. Switzerland, EMD nr. 27798/95.
Axel Springer AG v. Germany	Case of Axel Springer AG v. Germany, EMD nr. 39954/08.
Giorgi Nikolaishvili v. Georgia	Case of Giorgi Nikolaishvili v. Georgia, EMD nr. 37048/04.
Niemietz v. Germany	Case of Niemietz v. Germany, EMD nr. 13710/88.
Ruusunen v. Finland	Case of Ruusunen v. Finland, EMD nr. 73579/10.
von Hannover v. Germany	Case of von Hannover v. Germany, EMD 59320/00.

von Hannover v. Germany (No. 2)

Case of von Hannover v. Germany (No. 2), EMD nr. 40660/08 and 60641/08.

11.4. Bøker

Aalen (2012)

Aalen, Ida, *En kort bok om sosiale medier*, Oslo 2012.

Aall (2015)

Aall, Jørgen, *Rettsstat og menneskerettigheter: En innføring i vernet om individets sivile og politiske rettigheter etter den norske forfatning og etter den europeiske menneskerettighetskonvensjon*, 4. utgave, Bergen 2015.

Borvik (2011)

Borvik, Bjørnar, *Personvern og ytringsfrihet: Avveginga mellom kolliderande menneskerettar*, Bergen 2011.

Eggen (2002)

Eggen, Kyrre, *Ytringsfrihet: Vernet om ytringsfriheten i norsk rett*, Oslo 2002.

Grønvold m.fl (2014)

Grønvold, Sara Eline og Hendis, Morten, *Barn og personvern*, Oslo 2014.

Holgensen (2007)

Holgensen, Gudrun, *Barnerett*, Bergen 2007.

Høstmælingen m.fl. (2016)

Høstmælingen, Njål; Kjørholt, Elin Saga og Sandberg, Kirsten, *Barnekonvensjonen: Barns rettigheter i Norge*, 3. utgave, Oslo 2016.

Schartum m.fl. (2016) Schartum, Dag Wiese og Bygrave, Lee A, *Personvern i informasjonssamfunnet: En innføring i vern av personopplysninger*, 3. utgave, Oslo 2016.

Wessel-Aas (2013) Wessel-Aas, Jon, *Jus og sosiale medier*, Oslo 2013.

11.5. Artikler

Allstrin (2015) Allstrin, Nina Tøgersen, "Barns rett til beskyttelse mot at foreldrene offentliggjør personlig informasjon om dem på sosiale medier: Er barn tilstrekkelig beskyttet?", *Tidsskrift for familierett, arverett og barnevernrettslige spørsmål*, volum 13, 03/2015, s. 202-219. Artikkelen er hentet fra www.idunn.no.

Aasen (2008) Aasen, Henriette Sinding, "Barns rett til selvbestemmelse og medbestemmelse i beslutninger om helsehjelp", *Tidsskrift for Familierett, arverett og barnevernrettslige spørsmål*, volum 6, 01/2008, s. 3-26. Artikkelen er hentet fra www.idunn.no.

Hovlid (2016) Hovlid, Ellen Lexerød, "Krenkelser ved offentliggjøring av private opplysninger og bilder på sosiale medier", *Tidsskrift for Rettsvitenskap*, vol. 129, 2-3/2016, s. 138-175. Artikkelen er hentet fra www.idunn.no.

- Høgberg (2006) Høgberg, Benedikte Moltumyr, ””Nye” Grunnloven § 100”, *Lov og Rett*, 8-9/2006 s. 463-484. Artikkelen er hentet fra www.lovdata.no.
- Smith (2011) Smith, Lucy, ”Om barns personvern”, *Tidsskrift for familierett, arverett og barnevernrettslige spørsmål*, volum 9, 02/2011, s. 106-126. Artikkelen er hentet fra www.idunn.no.

11.6. Annet

- Barne- og familiedepartementet.
FNs barnekonvensjon. Barne- og familiedepartementet. *FNs konvensjon om barnets rettigheter. Vedtatt av De forente nasjoner 20. november 1989. Ratifisert av Norge 8. januar 1991. Revidert oversettelse mars 2003 med tilleggsprotokoller.*
- Høringsnotat om ny personopplysningslov 06.07.17. Høringsnotat fra Justis- og beredskapsdepartementet. 06.07.17. *Ny personopplysningslov – gjennomføring av personvernforordningen i norsk rett. Snr. 17/4200.*
- Høringssvar fra Redd Barna 16.10.17. Høringssvar fra Redd Barna. 16.10.17. *Høring: Ny personopplysningslov – gjennomføring av personvernforordningen i norsk rett.*
- Komiteen for barns rettigheter, kommentar nr. 12 (2009). Generelle kommentarer fra FNs barnekomité. Oversatt av Barne- og likestillingsdepartementet. *Generell kommentar nr. 12 (2009) Barnets rett til å bli hørt. 20.07.09.*

Komiteen for barns rettigheter,
kommentar nr. 14 (2013).

Generelle kommentarer fra FNs barnekomité.
Oversatt av Barne- og likestillingsdepartementet.
*Generell kommentar nr. 14 (2013) om barnets
rett til at hans eller hennes beste skal være et
grunnleggende hensyn (art. 3, para. 1)*.*
29.05.13.

Norsk lovkommentar, barneloven § 30,
note 71.

Gyldendal Rettsdata på nett. Norsk
Lovkommentar. Barneloven § 30, note 71 ved
Kirsten Sandberg. Noten er sist hovedrevidert
11.11.10. Noten er sist endret 02.01.17. Sist
sjekket 10.12.17.

Norsk lovkommentar, barneloven § 33,
note 82.

Gyldendal Rettsdata på nett. Norsk
lovkommentar. Barneloven § 33, note 82 ved
Kirsten Sandberg. Noten er sist hovedrevidert
11.11.10. Noten er sist endret 02.01.17. Sist
sjekket 10.12.17.

Rapport fra Barne- likestillings- og
inkluderingsdepartementet, august
2010.

Barne- likestillings- og
inkluderingsdepartementet. *Behandling av
Norges fjerde rapport til FN om oppfølging av
barnekonvensjonen. Avsluttende merknader fra
FNs komité for barnets rettigheter januar 2010.*

Personvernforordning 2016/679.

11.7. Nettsider

Aftenposten 1: <https://www.aftenposten.no/norge/i/orlEm/-Foreldre-bryter-daglig-barnekonvensjonen-om-barns-rett-til-privatliv> (sist sjekket 08.12.17).

Aftenposten 2: <https://www.aftenposten.no/digital/Saksoker-foreldrene-for-pinlige-barnebilder-pa-nett-275b.html> (sist sjekket 08.12.17).

Datatilsynet: <https://www.datatilsynet.no/om-personvern/hva-er-personvern/> (sist sjekket 08.12.17).

Mediebyråforeningen: <http://mediebyraaforeningen.no/mediebarometeret-pr-oktober-2017/> (sist sjekket 08.12.17).

NRK: <https://www.nrk.no/norge/glad-for-at-linnea-far-halde-fram-med-livsviktig-medisin-1.13745413> (sist sjekket 08.12.17).

Personvernemnda: <http://www.personvernemnda.no> (sist sjekket 08.12.17).